Ára: 200 FORINT

75. évf. 3. szám 2020. február 15.
Svát 20. 5780.

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

75

1944. Auschwitz 2020. Budapest

David Olere lengyel származású francia zsidó auschwitzi fogoly a Sonderkommando tagja volt.
A táborban átéltek meghatározták a háború utáni, a történészek számára forrásértékű munkásságát. Olyan jeleneteket festett meg, amilyenekről kevesen tudhattak a lágerlakók közül. Képei az Auschwitzi Állami Múzeumban láthatók.
A tetoválást viselő rab maga az alkotó.

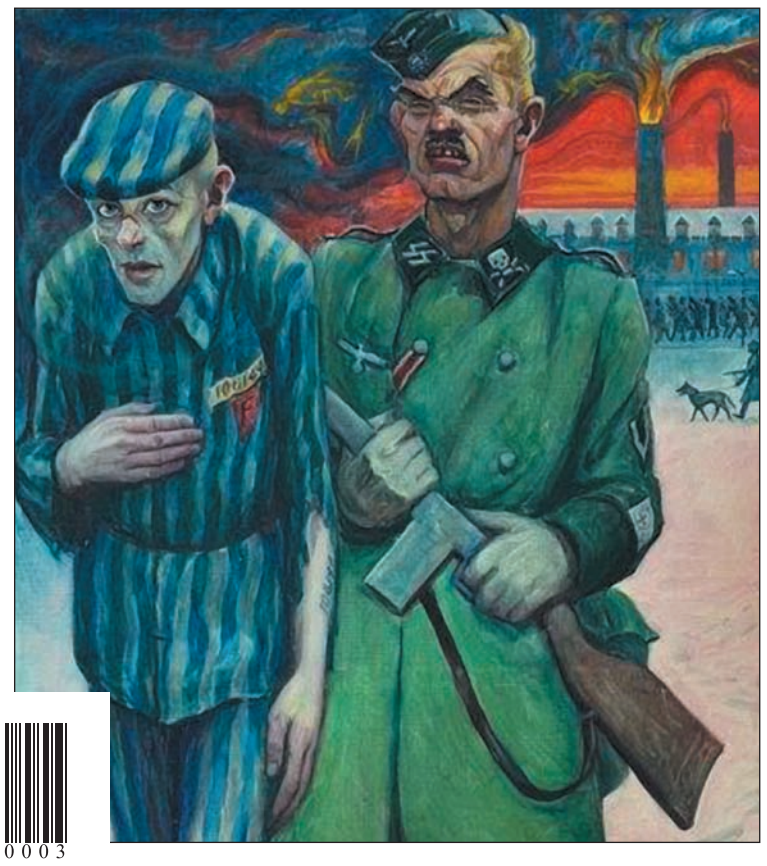

9 770133 350099 20003

Történelmi döntés: a Mazsihisz kitárta kapuit a reformzsidó felekezetek előtt

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége nagy lépést tett azon az úton, amelynek végén valódi, 21. századi zsidó ernyőszervezetté válhat. Tagjai közé fogadta a progresszív, reformirányvonalat követő magyar zsidó hitközségeket.

A progresszív és reformzsidóság szervezetei lassan három évtizede vannak jelen Magyarországon, közösségeik leglátványosabban abban különböznek a hagyományos, neológ és ortodox zsidó közösségektől, hogy a nők számára teljes vallási egyenjogúságot biztosítanak.

A Heisler András vezette, döntő részben neológ közösségekből álló Mazsihisz közgyűlése most többséggel úgy döntött, hogy kiterjeszti védőernyőjét a progresszív közösségekre is, a jövőben még komolyabban veszi ernyőszervezeti küldetését, így vált a közgyűlés után társult taggá a szervezetben a Szim Salom Progresszív Zsidó Egyesület és a Bét Orim Reform Zsidó Hitközség.

A Mazsihisz kitüntetett feladatának tekinti, hogy – a neológia hagyományosan magyar hagyományának megőrzése mellett – a változó világra nyitott zsidóság érdekképviseleteként a zsidóság minden irányzatát befogadó szervezetté váljon. (*MTI/OS*)

Tájékoztató gyógyszer- és MRI-támogatásról

Továbbra is igényelhető támogatás az átlagosnál drágább gyógyszerek beszerzéséhez és magánjellegű MRI (mágneses rezonancia) vizsgálat elvégeztetéséhez, szociálisan rászoruló betegek részére. Ez a támogatás magánjellegű és egy-egy alkalomra szól, tehát nem folyamatosan hosszabb időre. Igényelni kortól függetlenül lehet, az ország bármely részéből.

Részletesebb információk:

Gyógyszertámogatás

Az „átlagosnál drágább” megjelölést az igénylő jövedelméhez viszonyítva értjük. Tehát például az 5000 forintos gyógyszerár annak tekinthető egy például 100.000 forintos nettó munkabér vagy nyugdíj mellett. A gyógyszertámogatás összegének felső határa nincs rögzítve, tájékoztatásul közöljük azonban, hogy az eddigi gyakorlatban 50.000 forint volt az 1 igénylésre nyújtott legnagyobb támogatás.

A támogatás egy adatlap kiállításával igényelhető, amelyhez a következők mellékelendők:

– havi jövedelemigazolás az igénylőről és az esetleg közös háztartásban élő más személyről,

– orvosi igazolás az átlagosnál drágább gyógyszer megnevezéséről és szükséges mennyiségéről, maximum 1 hónapra,

– gyógyszertári igazolás a gyógyszer beszerzési áráról.

MRI-támogatás

A támogatást olyan magánjellegű MRI-vizsgálathoz lehet igényelni, amely rosszindulatú daganat gyanújának tisztázására szolgál, és amelyet az állami egészségbiztosítás csak túl késői időpontra tud vállalni. Igénylés előtt ajánlatos lehetőleg több magáncégnél érdeklődni, mert lényeges különbségek vannak mind a vállalt határidőkben, mind az árakban.

Az említett jövedelemigazoláson kívül az igényléshez mellékelendő a betegséget igazoló orvosi lelet, valamint a szakorvos által kiállított MRI-beutaló másolata.

Megjegyezzük, hogy a hozzánk beérkezett valamennyi személyi adatot az előírt titoktartással kezeljük.

Egyéb felvilágosítás, valamint az igényléshez szükséges adatlap a következő telefonszámon kérhető: (06-1) 321-3497, leginkább az esti órákban.

Meghalt a kántor

Tulajdonképpen nem kántor volt. De az is. Idegenvezető, tolmács is volt. Hogy miért kántorként aposztrofálom?

Mert a sors megjutalmazott egy közösségi oldalon fellelhető „mozival”, amikor gyermekkorom helyszínén, a Kazinczy utcai ortodox zsinagóga tóraszekrénye előtt énekel egy zsoltárt.

Sir hámálajsz mimáámákim – a mélységből kiáltok hozzád!

Úgy hetven éve egy Fisch József nevű, miskolci származású kántor működött ebben a templomban. Az Operába is hívták, csodájára jártak. „Főimái” után kiürült a zsinagóga. De amíg a sábeszi ködüsét énekelte, ember ember hátán. Állóhely is alig volt. A Dohányból, a Rumbachból, de távolabbról is özönlöttek a hívek, hogy meghallgassák.

S hogy kerül ez utóbbi most ide?

Csupán azért, hogy megvallhassam: ilyen csodálatos cházóneszt (nem cházánut!), mint amit a fent említett idegenvezető előadott – azóta sem hallottam! Ez a stílus már alig fellelhető idehaza.

Személyesen nem ismertük egymást, sajnálom, mert tanulhattam volna tőle.

Breuer Reuvennek hívták.

kápé

Az Alapszabály 6. §-ának módosítása

A Szövetség kinyilvánítja, hogy az Írott és a Szóbeli Tan, valamint a zsidó vallásjogi hagyományok szabályait tiszteletben tartó szervezetek közössége, és ezen szabályok szerint működik. A Taghitközségek joga, hogy ezen § a) pontjában rögzítettek alapján meghatározzák saját vallási irányzatukat a Tóra, a Misné Tóra, a Sulchán Áruch és a Döntvényirodalom-Kommentárok keretei között.

Társult tagi viszony

- **A Szövetség társult tagja lehet a 6. §-ban foglalt vallási elveket valló – saját jogon jogi személyiséggel rendelkező – zsidó közösség.**
- **A társult tag Szövetségbe történő felvételének szabályai, eljárási rendje azonos a taghitközségek felvételi szabályaival.**
- **A társult tagok nem belső egyházi jogi személyek, jogalanyiságukat nem a Szövetségtől nyerik el.**
- **A társult tag jogosult a Szövetség Közgyűlésébe 1 (egy) képviselőt delegálni, kinek jogállása azonos a taghitközségi küldött jogállásával, azaz a Közgyűlésben választó és tisztségre választható.**
- **A 6. §-tól 17. §-ig terjedő szakaszokban, valamint a 18. § és a 19. §-ban foglalt rendelkezések hatálya a társult tagokra nem terjed ki. A társult tagok névjegyzéke az Alapszabály mellékletét képezi.**
- **A Szövetség Közgyűlése megszünteti a társult tag tagságát, amennyiben a társult tag jelen § rendelkezéseinek nem felel meg, illetve amelyik azt kéri. A megszüntetésre a felvételre vonatkozó eljárási rendet kell alkalmazni.**

A Közgyűlés a Bét Orim Reform Zsidó Hitközség Egyesületet és a Szim Salom Progresszív Zsidó Egyesületet az Alapszabály új 17/A. §-ára figyelemmel társult tagként a Mazsihiszbe felveszi.

Mazsihisz: Megvan az idei költségvetés, módosult az alapszabály, új tagokkal gazdagodtunk

A Mazsihisz közgyűlése elfogadta a szervezet idei költségvetését, módosította alapszabályát, s társult tagként fölvette soraiba a Bét Orim Reform Zsidó Hitközség Egyesületet, valamint a Szim Salom Progresszív Zsidó Egyesületet. A legfőbb döntéshozó testület ülésén éles bírálatok érték a Nemzeti Alaptantervet (NAT).

A Mazsihisz közgyűlése **Deutsch László** főrabbi imájával kezdődött, majd **Heisler András** elnök bevezetőjével folytatódott, aki először megemlékezett a pár napja tragikusan fiatalon elhunyt *Reuven Breuerről*. A fiatalembert méltatva az elnök elmondta: Reuven Breuer nagyszerű idegenvezetői munkát végzett a hetedik kerületben, és súlyos betegsége dacára is sokáig helytállt szeretett munkájában – legyen neki könnyű a föld. Heisler András gratulált **Moskovits Sándornak,** aki Békéscsaba díszpolgára lett, s ugyancsak elismerését fejezte ki **Frölich Róbert** főrabbinak, akit a neves zsidó egyetem, a Jewish Theological Seminary of America díszdoktorrá fogadott.

A 2020-as költségvetésről szóló határozat tárgyalása során **dr. Kunos Péter** ügyvezető igazgató ismertette az előző, december 15-i közgyűlés óta született javaslatokat a témában. A holokauszttúlélők másodgenerációja által igénybe vehető támogatás keretösszegének esetleges emelésére vonatkozó javaslatról az igazgató azt mondta: egyelőre nem tömeges az érdeklődés a tá-

Dr. Kunos Péter ügyvezető igazgató (balra), Heisler András elnök (középen) és Horváth József alelnök *Fotó: Szentgyörgyi Ákos*

mogatásra, de ha szükséges lesz, akkor az esetleges emelés kérdésére a májusi közgyűlésen vissza lehet térni. A napirend kapcsán **Mester Tamás,** a BZSH elnöke nehezményezte, hogy a Mazsihisz a turisztikai bevételből kétszer 45 millió forintot elvon a BZSH-tól. Kunos Péter válaszában hangsúlyozta: ez az összeg az előzmények ismeretében nem illeti meg a BZSH-t, amelyet egyúttal arra kért, hogy legyen tekintettel a Mazsihisz működőképességére. A 2020-as költségvetési tervet a közgyűlés 79 igen szavazattal fogadta el 2 ellenszavazat és 5 tartózkodás mellett.

A közgyűlés megtárgyalta a december 15-i ülésen már napirendre vett alapszabály-módosítási javaslatokat, amelyeknek elfogadását Heisler András különlegesen jelentősnek nevezte. Mint elmondta, a Mazsihiszben immár három éve folyik az előkészítő munka arra nézvést, hogy a neológia megmaradásának érdekében módosítsák az alapszabályt, s lehetőség nyíljon változtatásokra, új taghitközségek felvételére. Hangsúlyozta: ez nem azt jelenti, hogy a Mazsihisz vallási értelemben irányt vált, szó sincs vallási reformról vagy a Sulchán Áruch (zsidó törvénytár) elvetéséről. A döntés jelentősége abban áll véleménye szerint, hogy megmarad-e a neológia ebben az éles versenyhelyzetben, amit jól jellemez, hogy egy másik zsidó felekezet – az EMIH – a Mazsihisz nevéhez megtévesztően hasonló toldalékot vesz föl a nevébe.

Az elnök hozzátette: a Mazsihisz beperelte az EMIH-et a Magyar Zsidó Szövetség és a Magyar Zsidók Szövetsége névhasználat miatt, egyúttal Heisler András arra hívta föl a figyelmet, hogy „az EMIH nem csak a nevünket akarja elvenni tőlünk, hanem minden mást is”. A mostani szavazás nem arról szól, hogy „a Heisler vagy a Frölich mellé kell-e állni” – fogalmazott –, és „nem is arról, hogy reformközösség lesz-e a Mazsihisz, hanem arról, hogy lesz-e ötven év múlva neológia Magyarországon”.

A közgyűlés a napirendi pontot nagy többséggel elfogadta, így a Bét Orim Reform Zsidó Hitközség Egyesület és a Szim Salom Progresszív Zsidó Egyesület a Mazsihisz társult tagja lett. Az alapszabály módosításának fontos eredménye az is, hogy a Mazsihisz ifjúsági csoportja a korábbinál nagyobb súlylyal vehet részt a közösséget érintő döntéshozatalokban.

Az alapszabály lényegesen változott abban a tekintetben, hogy a döntésekhez ezentúl nem az összes közgyűlési tag, hanem a határozatképesen jelen lévők kétharmada szükséges. Ennek kapcsán kisebb vita bontakozott ki arról: helyes-e, hogy ennek következtében tehát 42 szavazattal el lehet fogadtatni lényeges döntéseket, ha a közgyűlésben csak 58 képviselő van jelen? Mire az a válasz érkezett, hogy nem a konkrét szám a mértékadó, hanem a kétharmad, s remélhetőleg ez is arra fogja ösztönözni a közgyűlési tagokat, hogy ne maradjanak távol a döntéshozataloktól.

A közgyűlésen szót kért **Radnóti Zoltán** főrabbi, aki azt mondta: a nemrég publikált új Nemzeti Alaptanterv (NAT) kötelező olvasmánnyá tette *Wass Albertet, Nyírő József* műveit pedig ajánlott irodalomként tárgyalja. Mivel mindketten antiszemita nézeteket vallottak, a főrabbi föltette a kérdést: ebben az ügyben mit tervez üzenni a nyilvánosságnak a Mazsihisz és a BZSH vezetése? Ehhez csatlakozva **Kiss Henriett,** a Rumbach-központ vezetője úgy fogalmazott: a NAT-ba olyan ideológiai rendszer került be, ami az 1920-as, 1930-as évek kultúrpolitikájára emlékeztet, és teret enged a gyűlöletbeszédnek. Válaszában Heisler András közölte: a Mazsihisz vezetése nem hagyja szó nélkül a történteket, hiszen olyan negatív fordulat történt, amit nem lehet megkerülni.

A közgyűlés **Petrovics Péter** kaposvári rabbi záróimájával ért véget.

Kácsor Zsolt/Mazsihisz

HEISLER ANDRÁS

Át tudom érezni Pokorni magányát

Az ember hajlamos lekerekíteni történeteit, hogy az másoknak elmesélhető, befogadható legyen. És persze ahány történet, annyi előzmény, annyi mesélő, amitől aztán vagy összekuszálódik a mondanivaló, vagy éppenséggel összeáll belőle valami. Így van ez Pokorni Zoltán nyilvános vallomásával is – fogalmazott Heisler András az auschwitzi haláltábor felszabadításának 75. évfordulóján az Indexnek.

Nem előzmények nélkül állt ki családtörténetével. A XII. kerületi polgármestert egy feltáró történeti munka szembesítette nagyapja tettével. Ezt követően **Pokorni Zoltán** 2019 decemberében felkereste **Kardos Péter** főrabbit a Mazsihisz székházában. A főrabbi és a polgármester közötti beszélgetés annyira megrendítő és emberi volt, hogy aki hallotta, annak Pokorni őszintesége hiteles. Még ezt követően is magába zárhatta volna fájdalmát, mégis inkább a nyilvános párbeszédet választotta egy olyan bűn kapcsán, amiben nincs személyes felelőssége – legfeljebb a nagyapját is ártatlan áldozatként feltüntető Turul-szobor körüli méltatlan csatározás kérhető számon a politikuson. Erről azonban akkor nem esett szó. Arról viszont igen, hogy miként vagyunk sorsközösségben, és miként lehetne, miként kellene kilépni a sérelmek és a vádak 20. századi spiráljából.

Beszélgetés a Síp utcában *Fotó: Nagy Ákos*

***

2017-ben a Német Szövetségi Köztársaság nagykövetének felkérésére egy különleges helyen kellett beszédet mondanom, a németek nemzeti gyásznapján. Idézem: „…Milliók pusztultak el a hátországban és a frontokon. S ma már nehéz megállapítani, hogy a temető halottai közül ki volt egy tébolyult rendszer aktív részese, s ki halt meg egyszerű sorozottként, a háború áldozataként. Tudom, a budaörsi katonai temetőben nyugvók másként haltak meg, mint az én rokonaim, de az elvesztett szülők, nagyszülők hiánya, a pótolhatatlanság fájdalma, a háborús árvák másodgenerációs nemzedékének szomorúsága mindnyájunk osztályrésze lett. A fájdalmak kibeszélése a soát követő gyászmunka egyik legfontosabb tanulsága… A nemzetek közötti megbékélés alapja egymás fájdalmainak elismerése, ami nem annak relativizálását jelenti. Ezért soha nem szabad elfeledkeznünk a bűnökről és a bűnre uszítókról, hisz nincs mód megbocsátanunk a meggyilkoltak helyett! Arra azonban van, hogy átérezzük a zsidó hagyomány tanítását a halottak végső egyenlőségéről. S nem, soha nem fogjuk a gyilkosokat és áldozataikat együtt siratni!”

***

Igen, e szavakat zsidó vezetőként egy német katonai temetőben mondtam el. Igen, két évvel **Merkel** kancellár asszony Dohány utcai zsinagógában tett történelmi látogatása után, a modern Németország iránti tiszteletből mentem el, holokauszttúlélők csoportjával, vezetőtársaim többségének támogatását is magam mögött tudva. Így sem volt könnyű odaállni holokauszttúlélők gyermekeként. Nem volt könnyű megszólalni zsidó vezetőként. Nem volt könnyű a zsidó nép gyilkosainak leszármazottai előtt kimondani, hogy a „pótolhatatlanság fájdalmában” ha tetszik, ha nem, osztozunk.

Az áldozat mindig áldozat, a bűnös pedig bűnös marad, a kettő között nincs átjárás, e határok soha nem moshatók el.

Felmentésre és megbocsátásra sem volt erkölcsi felhatalmazásom, túlélők leszármazottjaként végképp nincs erre jogom. A „pótolhatatlanság fájdalmában” viszont ott van az ártatlan utódok egymásra találásának reménye, hogy a brutális gyűlölet helyett a megértésen keresztül részeseivé váljunk egymás életének.

Németország ezt a munkát többé-kevésbé elvégezte: állami szinten évtizedek óta nem kérdőjelezi meg saját felelősségét a holokausztban, nem mutogat másokra, nem talál ki magának fényesebb múltat, és az újabb generációk is újra és újra szembenéznek országuk és családjuk múltjának sötét korszakával. És azt is látom, hogy még ez sem elég.

***

A Mazsihisz székházában az utolsó holokauszttúlélő rabbink, Kardos Péter talán hozzájárult ahhoz, hogy a polgármester megértse: társak vagyunk a gyászmunkában. Igen, lehetséges, hogy tekintettel legyünk egymás fájdalmaira. A Maros utcai vérengzések évfordulóján tartott megemlékezésen Pokorni Zoltánt felkérték egy beszédre, ő pedig tapintható megrendültsége ellenére sem hezitált – pedig választhatta volna a könnyebb utat, hiszen a Mazsihisznél tett látogatással letudta a maga dolgát. Mint tudjuk, nem így tett.

A városmajori kivégzések egykori helyszínén a falak között nyoma sincs a hetvenöt évvel ezelőtti gyalázatnak, mégis a tudat, hogy ott tömeggyilkosság zajlott, nyomorultul ráül az emberre. Így volt ez akkor is, amikor a januári megemlékezésen Pokorni Zoltán szólásra emelkedett. A mély csendben végigfutott rajtam, hogy én, aki egykor ott álltam a német katonai temetőben, mennyire át tudom érezni Pokorni magányát. Egy háborús bűntett helyszínén, ahol nagyapjáék nyolcvannégy ártatlan zsidót gyilkoltak halomra! Lám, a Mindenható hogyan képes sorsközösséget teremteni e próbatételekkel.

***

E sorok írásakor Jeruzsálem, Auschwitz és Berlin között utazom. Az egykori haláltábor felszabadításáról mindenhol nagyszabású megemlékezések zajlanak. A világ legfontosabb vezetői megrendítő beszédeket tartanak, és fogadkoznak, hogy megértették a történelmi leckét. A hallgatók meg úgy tesznek, mintha elhinnék nekik. Közben hallom és olvasom, hogy mennyien kételkednek Pokorni őszinteségében, és kérnek rajta számon valóban rossz politikai döntéseket. Pokorni könnyeivel és becsületével küszködve vallott nagyapja bestialitásáról, és a kanosszát járó politikuson számon kérünk mindent, ami csak az eszünkbe jut. Vajon tényleg azt az embert kell hiteltelennek nevezni, aki a kitörés napja előtt belemondja a kamerákba, hogy „a német megszállás nem mentség, maximum magyarázkodás. Magyarok voltak az áldozatok, és a gyilkosok túlnyomó része szintén magyar volt”? A bűnök kíméletlen megvallása után vajon nem volna-e előremutatóbb végre az együvé tartozás mikéntjéről gondolkodni? Pokorni érdeme, hogy megnyitotta az ehhez vezető utat. Most az a kérdés, hogy magányosan vágunk-e neki ennek az útnak, vagy végre balról és jobbról is lesznek útitársaink.

***

Mindenképpen igaza volt Kardos Péter főrabbinak, amikor zsinagógai beszédében azt méltatta, hogy hosszú évtizedek óta nem volt példa arra, hogy magyar politikus holokausztot túlélő zsidók előtt nyilvánosan bocsánatot kérjen egy felmenőjének gyilkos-nyilas múltjáért. Miközben az antiszemitizmus kiirthatatlannak látszik, Pokorni talán akaratlanul is élő botlatókővé manifesztálódott. A tudomány úgy tartja, hogy a kormányoknak nincs lelkiismeretük, csak az egyéneknek. De tudjuk, a kormányok emberekből állnak. Ezért bízhatunk abban, hogy egész Európában eljön az idő, amikor a pillanatnyi hatalmi érdekeknél erősebbé válik a lelkiismeret szava, ami arra késztet majd mindenkit, hogy ne csak szép szóvirágokkal, de nyílt meggyőzéssel és erélyes tettekkel bizonyítsák, hogy a modern, 21. századi humánus Európában mindenütt emelt fővel, hitét vállalva és gyakorolva lehet és érdemes majd magyar vagy európai zsidónak lenni.

Díszdoktor lett Frölich Róbert az amerikai JTS egyetemen

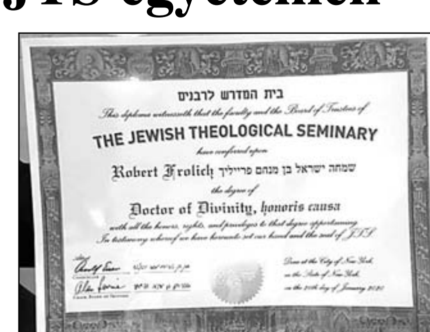

Frölich Róbert főrabbi, a Dohány utcai zsinagóga közösségének vallási vezetője díszdoktori kitüntetést kapott New Yorkban a Jewish Theological Seminary of America (JTS) egyetemen. A főrabbi személyesen vette át a rangos kitüntetést az amerikai intézményben. Gratulálunk!

Az elismeréshez gratulált az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem vezetése is, amely közölte: az ORZSE számára is öröm **Frölich Róbert** kitüntetése, hiszen a főrabbi az intézményben szerzett diplomát, és jelenleg is az egyetem oktatója.

Az ORZSE a közleményében azt írta: a JTS az amerikai neológ (konzervatív, maszorti) mozgalom szellemi központja. A társadalmi haladás iránt nyitott, ugyanakkor a halákhához, a múlthoz és a hagyományokhoz is ragaszkodó zsidóság új szellemi vezetőit – rabbikat, kántorokat, hittanárokat, világi vezetőket, kutatókat – neveli ki. A nyugati félteke legnagyobb judaikagyűjteményével rendelkező könyvtára és informális oktatási rendszere szintén erősíti az amerikai zsidó közösségeket.

Bár a JTS néhány évtizeddel fiatalabb az ORZSE elődjénél, a tengerentúli testvérintézmény dinamizmusa példaként szolgál számukra is – írják.

Főrabbi a neonáci demonstráción:

„Látni akartam őket!”

Fotó: Markoszov Szergej/Népszava

Alig hittünk a szemünknek. Holokauszttúlélő hitközségi vezető is ellátogatott a városmajori szélsőjobboldali rendezvényre.

A Városmajorban, a kordonon belüli területen neonáci, újnyilas és hasonszőrű csoportok várták, hogy kezdetét vegye az úgynevezett becsület napja alkalmából meghirdetett demonstráció. A főként fekete ruhába öltözött résztvevők mellett legnagyobb meglepetésünkre a nagy tekintélyű főrabbi, Kardos Péter is megjelent. A főrabbi lapunknak nyilatkozva felidézte: „A nagymamámat a nyilasok, Kun páterék gyilkolták meg. Hetvenöt évvel ezelőtt, 1945 februárjában pontosan itt, a Városmajorban találtuk meg a holttestét. Haslövéssel végeztek vele. 8 éves voltam akkor.” A nagymamát a család abban a hiszemben helyezte el az Alma utcai zsidó szeretetotthonban, hogy ott biztonságban lesz. Az otthonban élőket azonban ugyanúgy kíméletlenül lemészárolták a nyilasok, ahogyan a közeli kórház védekezésre képtelen lakóit is. A vérengzés januárban történt, a temetetlen holttestek hetekig feküdtek a városmajori parkban. Kardos Péternek nem állt szándékában az antifasiszta ellentüntetőkhöz csatlakozni, és a szélsőjobboldali rendezvénynek se ment volna a közelébe, ha nem éppen a Városmajor a helyszín. Annak idején a nyilasok pusztítottak a környéken, most pedig – mondta – „ezek masíroznak itt. Látni akartam őket!” A kérdésre, hogy milyen érzések kavarognak benne, a főrabbinak könny szökött a szemébe. Szünetet tartott, majd – Pokorni Zoltán nyilas nagyapjának esetére utalva – arról beszélt, hogy felmenőinek cselekedeteiért senki nem felelős. Azok azonban, akik egy ilyen eseményen vonulnak, saját elhatározásukból, saját maguk cselekszenek. Sokuk családapa lesz, vagy már most is az: valószínű, hogy a gyereküket is ebben a szellemiségben nevelik fel. A főrabbi nem folytatta. Még mielőtt a demonstráció elkezdődött volna, elhagyta a Városmajort. A nácik közül senki sem ismerte fel.

Népszava

Együtt imádkozott a főrabbi és a bíboros

Immár kilencedik alkalommal rendeztek keresztény–zsidó imaórát a budapesti Avilai Nagy Szent Teréz-templomban, ahol a szertartást Erdő Péter bíboros, Esztergom-Budapest érseke és Darvas István főrabbi, az ORZSE zsinagógájának rabbija vezette. A templomot szinte teljesen megtöltötték a hívek az ökumenikus rendezvényen, amelyen Fekete László, a Dohány utcai zsinagóga főkántora énekelt Dobszay Péter orgonaművész kíséretével.

A szószéken Darvas István főrabbi

Az ökumenikus imahét utolsó, nyolcadik napján rendeztek keresztény–zsidó imaórát a budapesti Avilai Nagy Szent Teréz-templomban, amelyen részt vett **Erdő Péter** bíboros-érsek és **Darvas István,** a Mazsihisz főrabbija is.

Erdő Péter bíboros beszédében megemlékezett a gettó és a haláltáborok felszabadításának 75. évfordulójáról. Mint fogalmazott: ekkor mutatkozott meg, hogy az emberileg felfoghatatlan borzalmakon túl felfoghatatlan és titokzatos az Örökkévaló hűsége is. Hozzátette: Isten hűségét az emberi ész megérteni aligha képes, de a hit és az örök élet reménye áttöri az emberi kisszerűség falát, és felvillantja előttünk azt a fényt, ami mindenen túl, a saját földi életünkön túl és a történelmen is túl a Mindenható végtelen szeretetének győzelmét ígéri.

Darvas István főrabbi a Tóra azon előírásából indult ki, miszerint „Szeresd felebarátodat, mint magadat!”, hiszen ezt a parancsot is magunkévá kell tennünk, mielőtt imádkozunk, ez a parancs a bejárat a Teremtőhöz. Hozzátette: amikor egymás mellett, közösségben imádkozunk, akkor kiegészítjük egymást, a Teremtő pedig együttesen hallgatja fohászainkat, és jó szívvel fogadja a közösségért elmondott imáinkat. Darvas István a zsidóság nagy tudósára, *Goldziher Ignácra* hivatkozva elmondta: a zsidó vallás nem archeológiai kérdés, nem puszta kegyelet és nem is antikvitás, hanem olyan élet, amelynek mindannyian részei vagyunk. A főrabbi szerint ezért fontos az a tórai figyelmeztetés, hogy vigyázz magadra, óvd az egészségedet, de ennél is fontosabb, hogy tegyél meg mindent lelkedért, mert nehezebb rendbe hozni a sebzett lelket, mint a sérült testet.

A rendezvényen jelen volt **Fischl Vilmos,** a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) főtitkára, **Khaled A. László,** a Magyarországi Metodista Egyház elnöke, **Kászoni-Kövesdi József,** a Magyar Unitárius Egyház püspöki helynöke, **Lackner Pál** evangélikus püspök, **Ócsai Tamás,** a Hetednapi Adventista Egyház elnöke, **Papp János,** a Magyarországi Baptista Egyház elnöke és **Pataky Albert,** a Magyarországi Pünkösdi Egyház elnöke is.

Kácsor Zsolt/Mazsihisz

Egy temető üzenete

Magyarország egyik tudományosan legjobban feldolgozott zsidó temetője Balassagyarmaton található. Legendássá vált önkéntes gondnoka, a helyi Pro Urbe díjas Kertész István (1909–1997) negyedszázadon át példamutató micveként nap mint nap rendben tartotta a különleges sírkertet. Élete egybefonódott a több ezer sírkő alatt rejtőzködő hajdani hittestvérei lelki kötelékeivel. 1992-ben alapítványt hozott létre a gyarmati örökség közkinccsé tétele érdekében.

Az alapító felkérésére ehhez a munkához csatlakozott **Majdán Béla** művelődéstörténész, aki az elmúlt közel három évtizedben magas szakmai színvonalra emelve vezette a Kertész István Alapítvány kulturális örökségvédő tevékenységét. A tudományos feltárás és bemutatás legújabb összegzése a közelmúltban megjelent *Műemlék zsidó temető* című, kiváló kötet. A szemet gyönyörködtető kivitelben napvilágot látott, 96 oldalas művet az alapítvány gondozta.

A bevezetőben olvashatunk a település történetében mintegy hatszáz éve fontos szerepet játszó zsidó közösségről. Pontos számuk a korabeli *türelmi adó* befizetési listái alapján 1771-től ismert, akkor a városban 102 fő vallotta magát izraelita vallásúnak. Ez idő tájt már működött a későbbiekben nemzetközi hírűvé vált jermoti jesiva. (A 19. század közepén a helyi népesség 39,32%-a vallotta magát izraelita vallásúnak!) Különleges kehila volt az itteni, a városban ugyanis nagy számban éltek a kohaniták és a léviták utódai, és a számos kereskedő mellett a közösség fő karakterét a jelentős vallásbölcselői réteg jelenléte jellemezte.

A korai, dominánsan ortodox irányzat mellett a könyv bemutatja a később elterjedő neológokat és az

asszimiláció következtében magyarosodottakat is. A vallásos és gazdag Felsenburg/Feledi családban lejátszódott folyamatok fölvillantásával jól kirajzolódnak az 1867 és az első világháború közötti magyarországi „zsidó aranykorban” bekövetkezett változások is.

A kötet döntő részét a temetőbeli fejezetek és képek adják. Elsőként a mintegy három és félezer sírkőről tud meg az olvasó sok, eddig kevéssé ismert tényt. A török utáni újratelepedés kapcsán kiderül, hogy 1851 és 1878 között az ortodoxia meghatározó európai főrabbijának, Chátám Szofernek egyik kedves tanítványa, Deutsch Aharon David vezette a helyi közösséget. Szó esik az 1868-ban megépült zsinagógáról is, amely Közép-Európa egyik legmonumentálisabb ortodox bét kneszetje volt – 1944-ig. A temető, elsőként a magyarországi zsidó temetők közül, 1993-ben országos műemléki védettséget kapott. A kötet közli a védetté nyilvánítás indokait, illetve a szakemberek által elkészített sírkő-parcella dokumentációk egy részét.

Az utolsó előtti nagy fejezet címe: *A zsidó-magyar ételágazás, a fasizmus.* Itt például olvashatunk egy kitüntetett első világháborús magyar hős, Boros Mór pedagógus dicstelenné tett tragikus sorsáról is. Az ő meghurcolása jellemzi a kor visszásságát és embertelenségét. A vészkorszak utáni rövid összegzés felvillantja a kevesek újrakezdését.

Dicsérendő újítás, hogy a történelmi korszakonkénti, illetve vallási és társadalmi rétegenkénti sírkőtípusok egy-egy oldal erejéig kiváló minőségben készített fotókon tanulmányozhatók. A felvételek mellett ott találjuk a héberből és jiddisből magyar nyelvre fordított feliratokat, melyeket így az egyszerű olvasó is megért. A nagyrészt **Kopisz Attila** által készített, remek minőségű fényképek emberi, személyes közelségbe hozzák a kegyeleti helyet. **Dr. Oláh János,** az ORZSE tanszékvezetője, egyben a szerző hajdani tanára szaklektorként segítette a fogalmak pontos magyarázatát. A keménykötésű kötetet **Majdán Zsuzsanna** fordította angolra. A gyönyörű könyv megjelenésének fő támogatója a Miniszterelnökség volt.

Majdán Béla több évtizedes feltáró és értékmentő tevékenységének egyik nemzetközileg is jelentős csúcsteljesítménye a műemlék temetőt ismertető kötet. A Pauker Nyomdában készített munka kiválóan mutatja be a balassagyarmati zsidó közösség múltját, s egyben nagyszerű alapot szolgáltat egy nonprofit szervezet keretei között végzett széles körű ismeretterjesztéshez.

Bárcsak minden jelentős hazai zsidó temetőről készülne ilyen alapos és szép kivitelezésű mű!

Dr. Mohos Mária

Ne veszítsük el a holokauszt emlékezetét!

A Simon Wiesenthal Központ képviselőit fogadta a pápa

75 éve szabadították föl az auschwitz-birkenaui koncentrációs tábort, az évforduló alkalmából Ferenc pápa fogadta a Simon Wiesenthal Központ küldöttségét. Emlékezni kell a múltra, hogy soha többé ne történhessen ilyen szörnyűség, és hogy az önző közöny talaján ne növekedhessen a gyűlölet – figyelmeztetett a Szentatya.

A holokausztanulmányokkal foglalkozó Simon Wiesenthal Központ munkatársai világszerte az antiszemitizmus, a rasszizmus és a kisebbségek elleni gyűlölet leküzdéséért harcolnak. A központ évtizedek óta kapcsolatban áll a Szentszékkel, mivel közös szándékuk egy jobb világot létrehozni, ahol vallástól és társadalmi helyzettől függetlenül mindenkit azonos emberi méltóság illet meg. A toleranciára és a kölcsönös megértésre kell nevelni, a vallásszabadság és a társadalmi béke előmozdítására.

Ferenc pápa fölidézte 2016-os látogatását az auschwitz-birkenaui lágerben, ahol csöndben imádkozott. Mai, rohanó világunkban nehezünkre esik megállni, magunkba nézni, csöndet teremteni, hogy meghalljuk a szenvedő emberiség kiáltását. A fogyasztói kultúra verbális szinten is megjelenik: mennyi fölösleges szót, mennyi fölösleges időt pazarolunk tiltakozásra és vádaskodásra, hány sértést vágunk a másik fejéhez, nem törődve azzal, mit is mondunk. A csönd ezzel szemben segít megőrizni az emlékezetet. Ha elveszítjük az emlékezetet, megsemmisítjük a jövőt – figyelmeztetett a pápa. A 75 évvel ezelőtt elkövetett kimondhatatlan kegyetlenség legyen felhívás arra, hogy megálljunk, elcsöndesedjünk és emlékezzünk. Szükségünk van erre, hogy ne váljunk közömbössé.

A világ számos részén aggasztó módon terjed az önző közöny, ami miatt csak a nekünk kényelmes dolgokkal foglalkozunk. Az élet akkor jó, ha nekünk megfelel, és amikor valami nincs rendben, akkor elszabadul a düh és a gonoszság, jó táptalajt teremtve ezzel a részrehajlásnak és a populizmusnak, amit magunk körül látunk. Ezen a talajon pedig gyorsan növekszik a gyűlölet. Nem is olyan régen tanúi voltunk az antiszemitizmus barbár kegyetlenségének. Soha nem fáradok bele, hogy határozottan elítéljem az antiszemitizmus minden formáját – jelentette ki Ferenc pápa. – Ahhoz, hogy a gyökerénél kezeljük a problémát, meg kell művelnünk azt a talajt is, ahol a gyűlölet nő, és el kell vetnünk a béke magvait. Az integráció, a másik ember keresése és megértése révén tudjuk jobban védeni önmagunkat.

A pápa emlékeztetett a II. vatikáni zsinat Nostra aetate kezdetű nyilatkozatára, amely hangsúlyozza: egyre inkább föl kell fedeznünk és mindenki szolgálatába kell állítanunk a zsidók és a keresztények közös gazdag lelki örökségét. Ma ez a fő feladatunk: nem elhatárolódni és kizárni, hanem közeledni és befogadni; nem erődemonstráló megoldásokat keresni, hanem a közeledés folyamatait elindítani. Ha mi nem tesszük meg, akik hiszünk Őbenne, aki a mennyekben megemlékezett rólunk és szívén viselte gyengeségeinket, akkor ki fogja megtenni? A pápa fölidézte a Kivonulás könyvének gondolatait: „Isten meghallotta panaszukat, és Isten megemlékezett az Ábrahámmal, Izsákkal és Jákobbal kötött szövetségről. Jóakaratúan tekintett le Izrael fiaira, és felismerte…” (Kiv 2,24–25) Mi is emlékezzünk a múltra, és viseljük szívünkön a szenvedők helyzetét. Így műveljük a testvériség földjét. A pápa a Simon Wiesenthal Központ küldöttségétől egy békésebb világ megteremtésének kívánságával búcsúzott: Sálom! Vagyis: Békesség!

A Simon Wiesenthal Központ nemzetközi zsidó szervezet, amelyet az emberi jogok védelmére hoztak létre. Célja az emberi jogok és méltóság előmozdítása, a zsidók biztonságának védelme az egész világon, valamint a holokauszt emlékének átadása a következő nemzedékeknek azért, hogy hasonló tragédiák soha többé ne fordulhassanak elő. A szervezet Simon Wiesenthalról kapta nevét, aki túlélte a soát, és élete hátralevő részét annak szentelte, hogy adatokat gyűjtsön a náci bűnösökről, és bíróság elé állítsa őket.

Magyar Kurír

110 éve született Giorgio Perlasca

Spanyol védett házak

1910. január 31-én született az észak-olaszországi Comóban Giorgio Perlasca, az 1944-es budapesti embermentés kiemelkedő alakja. 110 éves évfordulója alkalmából érdemes emlékeznünk a budapesti vészkorszak egyik kevésbé ismert eseménysorozatára. Sokat írnak svájci, svéd diplomaták, különösen Wallenberg és Carl Lutz tevékenységéről, de Perlascáról hosszú időn keresztül nem lehetett hallanunk-olvasnunk. Pedig ő is megérdemli! Áldásos tevékenységének fő színtere az Újlipótváros volt, itt hozta létre a menedéket kereső zsidók számára spanyol felirattal jelölt épületekben védett házait.

Hogy jöttek létre az ún. „védett házak”? Az idézőjel nem véletlen, sajnos a nyilasok sokszor megsértették a diplomáciai szokásokat, zaklatták és elhurcolták lakóikat, gyakran a Duna-partra!

Már 1944 tavaszán felmerült a fővárosi zsidó lakosság kényszerlakhelyre költöztetése. Több okból nem került sor gettó létesítésére, de júniusban 2600 – főleg eddig is zsidók által lakott – épületet csillaggal jelöltek meg. 7000 házból költöztek ide a zsidók, az itt élők zöme cserélt velük, de mintegy 12.000-en maradtak. Ahol a keresztény tulajdonosok tiltakoztak a „csillagos házzá” nyilvánítás ellen, ez nem történt meg, így végül a 200.000 budapesti zsidó csak 1841 házban lakhatott. Kísérlet történt a megkeresztelkedett zsidók elkülönítésére az izraelitáktól, de ezt nem teljesen hajtották végre. A korlátozások, a zsúfoltság, a rossz élelmezés miatt a csillagos házak helyzete folyamatosan romlott, leginkább a deportálástól rettegtek. Bizonyos reményt jelentett a semleges országok diplomatáinak humánus segítő tevékenysége. Wallenberg, Lutz és mások mellett nem szabad elfelejtkeznünk a spanyol követség áldásos tevékenységéről!

Ángel Sanz Briz (1910–1980) nagykövet csak 200 szefárd (spanyol eredetű) zsidó részére kapott ideiglenes spanyol útlevelet, de ennél jóval több embert mentett meg, kiérdemelve a „budapesti angyal” jelzőt. Tevékenységének jogi alapja XIII. Alfonz, az utolsó spanyol király 1924-es rendelete volt, amelyben bevándorlást engedélyezett az 1492-ben Spanyolországból kiűzött spanyol zsidók utódainak, azaz minden szefárdnak. Ilyenek Magyarországon nagyon kevesen éltek, de a jóindulatú spanyol tisztviselők igyekeztek a kedvezményt kiterjeszteni, végül a menedéket kapók zömmel askenázi eredetű zsidók voltak.

Amikor Brizt a front közeledése miatt hazarendelték, az olasz Giorgio Perlasca (1910–1992) vette át a feladatát. Ő kereskedő volt, munkája kötötte a magyar fővároshoz. Bár fiatal korában Mussolini híve volt – ezért Franco oldalán harcolt a spanyol polgárháborúban –, de az olasz „kiugrás” után a németek ellen fordult, akik erre le akarták tartóztatni. Sanz Briz mentette meg, spanyol állampolgárságot, majd követségi megbízatásokat szerezve neki. Erre hivatkozva követségi tanácsosként lépett fel zsidó védencei érdekében. Spanyolnak mondta magát, keresztnevét Jorge alakban használta. Beköltözve a spanyol követségre, több mint 3000 menlevelet osztott ki. (Ebből 352 spanyol útlevél és 1898 spanyol védlevél volt eredeti). Spanyol védett házakat állított fel, és ezeket bátor személye fellépésével oltalmazta. Elérte, hogy a spanyol védleveleket a nyilasok végig figyelembe vették, míg a többi államét nem, ami sok halálos áldozatot jelentett.

1944 augusztusában, amikor Wallenberg megkezdte budapesti tevékenységét, a Zsidó Tanács néhány Pozsonyi úti csillagos házat kiürített a Svédországba kivándorlási engedélyt kapott zsidók számára. Ezek voltak az első ún. „védett házak”, amelyeket ősszel több tucat követett. Belőlük alakult ki a Pozsonyi út környékén az ún. „kisgettó” vagy „nemzetközi gettó” lakossága. 1944 novemberében 15.000 zsidó költözhetett ide, felük svájci, 4500 svéd és 100 spanyol védelem alatt állt. (Ezekben a lakásokban addig 3800-an laktak!) Eredetileg csak a Szent István park 35. számú ház volt spanyol védettség alatt, később 7 másik is. Ez a lakók számát tekintve nem kevés, hiszen Svájc majdnem 8000 védettje 70 házba szorult! Spanyol védett ház lett még a Csanády u. 20., a Pannónia u. 44., 48., a Návay Lajos (ma Budai Nagy Lajos) u. 4., a Tátra u. 18., 28. és a Phőnix (ma Wallenberg) u. 5.

Miután az eredeti menlevelek mintájára az ellenállási mozgalom sokat hamisított, később ezeket a nyilasok egyáltalán nem vették figyelembe, és a „védett házakban” előket zaklatták, elhurcolták, gyakran meggyilkolták, pl. Richter Gedeont is a Dunába lőtték. Hiába volt neves tudós, gyártulajdonos és kormányfőtanácsos, még 1939-es kikeresztelkedése sem mentette meg! Ezért a diplomaták úgy döntöttek, hogy hozzájárulnak a lakóknak az erzsébetvárosi „nagygettóba” viteléhez. Erre januárban került sor, de már csak a Pozsonyi út páratlan oldalát tudták bekísérni, a többség a lipótvárosi házakban szabadult fel.

A különböző diplomaták embermentő tevékenységének gazdag irodalma van, a két spanyol megbízotté csak az utóbbi évtizedekben került előtérbe. Sanz Briz és Perlasca utcát, emléktáblát, illetve szobrot kapott Budapesten. Perlasca szobra az Olasz Intézet előtt áll, ha arra járunk, hajtsunk fejet az emléke előtt, megérdemli!

Róbert Péter

IZRAELI SZÍNES

Sírkereső a legújabb találmány

Leleményes vállalkozók arra építettek startupot, hogy vannak, akik nehezen igazodnak el a sírok között, vagy túl messze laknak szeretteik nyughelyétől. Kézenfekvő, hogy éppen zsidóknak jutott eszükbe ez az ötlet, hiszen sok zsidó temetőben nem könnyű eligazodni, sem nálunk, sem Izraelben. Az alkalmazás egyelőre csak Izraelben működik, de idehaza is hasznos lenne.

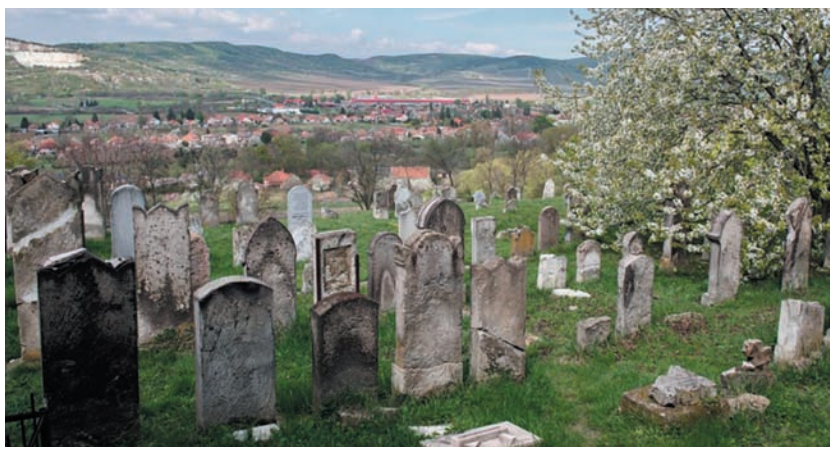

A Gravez egy – egyelőre az izraeli zsidó temetőkhöz – fejlesztett navigációs alkalmazás. A név is erre utal, hiszen az nem más, mint az angol graves (sírok) szó afféle alternatív helyesírással, illetve a szintén izraeli navigációs app, az időközben a Google által felvásárolt Waze neve is beleláthető. A munkához drónnal készült légi fotókat, GPS-adatokat is felhasználnak, és persze a temetői nyilvántartások bejegyzéseit is. Az app megmutatja a vízvételi helyeket és a parkolókat, látható továbbá, hogy merre lehet kerekesszékkel közlekedni.

Guy Liany és **Israel Gold** 2017-ben alapított cége ma már 12 embert foglalkoztat, és 1,3 millió sírt térképezett fel, vagyis az izraeli nyughelyek 40 százalékát. Az app ingyenes, szeptemberi bevezetése óta 35 ezren töltötték le. A funkciók egy része a szolgáltatás weboldalán is elérhető.

Az alkalmazás segítségével kikereshető egy temetés megrendelésekor, hogy hol van még szabad hely valamelyik hozzátartozó sírjának közelében. Aki pedig nem tudja, merre van eltemetve valamelyik rokona, annak nem kell az összes temetkezési vállalatot végigkérdeznie, elég a Gravezből kikeresnie az adatokat. Az app annyira hasznosnak bizonyult, hogy már a temetői dolgozók is használják a tájékozódáshoz.

A két vállalkozó azt tervezi, hogy idén az összes izraeli sír bekerül az alkalmazásba, s további szolgáltatásokat is beépítenek: összekötnék a rendszert a helyi árusokkal, szolgáltatókkal. Az app iránt már külföldről is érdeklődnek: hollandiai és franciaországi zsidó temetők tervezik megrendelni a feltérképezést.

Lézerágyút fejlesztettek

Az izraeli Védelmi Minisztérium bejelentése szerint sikerült célpontok megsemmisítésére képes és olcsón üzemeltethető lézerágyút kifejleszteni. Az új fegyver átírhatja az eddigi játékszabályokat, mert a fény sebességével csap le az Izrael felé irányzott lövedékekre: rakétákra, drónokra, aknalövedékekre egyformán.

Áttörést értek el a lézerfegyverfejlesztésében az izraeli hadiipar mérnökei – jelentette a Ynet. A lap szerint az új fegyver átírhatja az eddigi játékszabályokat, mert a fény sebességével csap majd le az Izrael felé irányzott lövedékekre: rakétákra, drónokra, aknalövedékekre egyformán.

Évtizedek óta kísérleteztek Izraelben a lézersugár erejének hadrendbe állításával, s az utóbbi hetekben áttörés született, ugyanis a védelmi minisztérium bejelentése szerint sikerült célpontok megsemmisítésére képes és olcsón üzemeltethető lézerágyút kifejleszteni.

Várhatóan még fél évig tartanak a laboratóriumi tesztek, melyek után az Elbit Systems és a Rafael nevű haditechnológiai vállalat létrehozza az új fegyver prototípusát. Az év végén az ország déli részén, a gázai határnál valószínűleg már élesben vizsgálhatják az első, még kísérleti eszközöket.

A lézerágyú a tervek szerint alkalmas lesz a 40 kilométernél rövidebb hatótávolságú rakéták és aknalövedékek semlegesítésére, valamint drónok és páncéltörő rakéták kivédésére is. A további fejlesztési elképzelések olyan lézerfegyvert is felvázolnak, amely a hosszabb hatótávolságról, akár több száz kilométerről, vagyis Szíriából és Libanonból elindított rakéták ellen is hatásos lesz. Szintén lézervédelemmel kívánják majd ellátni a gyalogos egységeket szolgáló harckocsikat és egyéb katonai járműveket.

A lézerágyú hátránya, hogy optikai mérőeszközei felhős időben nem működnek, azonban a Ynet szerint repülőgépekre vagy más légi eszközökre telepítve ezt a hátrányát is kiküszöbölhetik. Az izraeli légierőnél azt tervezik, hogy a Herkules repülőgépeket már jövőre ellátják ezzel az eszközzel a fejlesztési folyamat részeként.

Álmainkat és vágyainkat követve először közeledünk határozottan egy olyan energiahatékony fegyverrendszer kidolgozásához, amely nem repülő fémdarabokat alkalmaz – nyilatkozta **Dubi Oszter**, a fegyvert kifejlesztő csoport vezetője a lapnak. *A lézert manapság már használják az iparban, többek között az autóhegesztéshez, de csak néhány kilowatt teljesítménnyel, a lézerrel lövéshez viszont több tucat kilowattos teljesítmény szükséges. Az általunk kifejlesztett eszköz elektromos lézer, nem a veszélyesnek és kevésbé hatékonynak bizonyult vegyi lézeren alapszik. Célunk körülbelül száz kilowatt elérése, amellyel már pontosan lehet megcélozni az akár öt km-nél is messzebb lévő objektumot* – tette hozzá.

Az új, lézeres védelmi rendszer várhatóan rövid távon kiegészíti majd a már kiépített rakétaelfogó rendszereket, a többi között a Vaskupolát. A védelmi tárcánál fontosnak tekintik a lézereszköz gyors kifejlesztését, mivel mindössze egy-két dollárba kerül majd vele egy lövés, míg az eddigi eszközökkel több ezer dolláros elfogórakétákat indítanak útnak az ellenséges célpontok ellen.

Az új fegyver úgy működik, hogy a nagy teljesítményű lézernyaláb befogja a rakétát, felmelegíti, és a lövedék néhány pillanat alatt megsemmisül. A lézerágyú további előnye a hagyományos, elfogó rakétákkal működő rendszerekkel szemben, hogy soha nem fogy ki belőle a lőszer.

Miközben egy 300 kilométerről érkező rakéta elleni elfogórakétának körülbelül 5 perc repülés kell, amíg eléri az ellenséges rakétát, és rövidebb távolságok esetén is több másodpercre vagy egy percre van szükség, addig a lézerágyú a fény sebességével szinte azonnal eléri és eltalálja a célt.

A védelmi minisztérium kutatásfejlesztési igazgatója, **Janiv Rotem** dandártábornok elmondta, hogy eddig mintegy százmillió sékelt (csaknem 8,5 milliárd forint) fektettek be a fegyver fejlesztésébe. A teljes lézerfegyveres védelem kiépítése Izrael határainál több százmillió sékelbe fog kerülni. *(MTI)*

Lézeres légvédelmi rendszer *Illusztráció: Védelmi Minisztérium/Izrael*

A világ velünk?

A világ velünk – ez a Jediót Ahronót napilap egyik számának két külső lapját borító óriásszöveg, amint az a képen látható.

Királyok, hercegek, grófok, miniszterelnökök érkeztek Izrael fővárosába, hogy velünk emlékezzenek az auschwitzi haláltábor felszabadításának 75. évfordulóján.

Angolok, franciák, németek, tucatnyi állam és nemzet vezetői, köztük Áder János magyar köztársasági elnök úr, akinek ezen a szerény blogon köszönjük meg a magyarul olvasók nevében, lakjék bármilyen drága szállodában Jeruzsálemben (amelyet valószínűleg izraeli vendéglátói javasoltak neki, a biztonsági követelmények messzemenő figyelembevételével).

Remélem, hogy a protokollbeszédeken túl arról is esett szó, hogy ismét támadt egy hatalom, amelynek vezére ott őrjöng a képernyők előtt: *Ausradieren!* – csak nem németül, mint egykor a Führer, hanem ékes perzsa nyelven, mert most ő az ajatollah.

A nyelv, az öltözet, a jelkép változott. A tartalom maradt. Kiradírozni, letörölni. Ezúttal Izraelt, a térképről.

Legutóbb Simon Peresz egykori államelnök és miniszterelnök temetésén jelent meg nálunk egyszerre ennyi potentát; korábban pedig Jichák Rábin temetésén.

Csak nekem tűnik fel, hogy csak akkor látogatnak meg minket, ha vagy temetünk, vagy gyászolunk? Pedig ugyanezzel az erőfeszítéssel megoldhatnák az elpusztításunkra feleskü dött „palesztin” és világterror problémáját is, hogy elejét vegyék egy szikrának, amely egy Jeruzsálemért kirobbanó nagy háború tüzét boríthatja a világra.

(Ehhez elég lenne – ne adj’ Isten – egy földrengés, amely romba dönti egyik vagy mindkét mecsetet a Templomhegyen: erre közel száz éve, 1929-ben volt példa.)

* * *

A hadüzenet nélküli rakétaháború másfél évtizede folyik ellenünk. Nagyobbrészt a Gázai övezetből, kisebb részt Libanonból. Utóbbi a sokkal veszélyesebb.

Bő kilenc éve vetettük be kísérleti jelleggel a Vaskupola ellenrakétarendszert. (A Vaskupola – Iron Dome, héber nevén Kipát bárzel – a rendszer neve. Maga a rakéta a Tamir névre hallgat.) A legutóbbi időkig hatásfoka 80-85 százalékos volt. A legutóbbi fejlesztés szerinti változat eléri vagy nagyon megközelíti a 100 százalékot.

Az újabb védelmi hírek közé tartozik az F35i típusú, Izraelben Adir néven nevezett csúcstechnológiás harci gépekből álló immár második repülőszázad hadrendbe állítása a Negevben lévő Nevatim légi bázisban. Az F35 után álló kis „i” az izraeli pluszfejlesztést jelenti, amellyel a gép műszaki paramétereit a speciális közel-keleti követelményekhez igazították hozzá.

Ha a repülőgépet az első világháborúban vetették be először, a mai értelemben vett rakétákat pedig a másodikban, úgy az irányított fénysugarat alkalmazó lézer a 21. század fegyvere, bár a náci német propaganda már a háború utolsó éveiben fenyegetőzött a „halálsugár” (Todesstrahl) bevetésével.

Mi senkit sem fenyegetünk: minket fenyegetnek. Az izraeli–amerikai fejlesztésű lézersugaras fegyver a lézer koncentrált fényenergiájával találja el és robbantja fel a felénk közeledő ellenséges rakétát, drónt, vagy akár bombázó repülőgépet.

Előnye: egy lézerágyúval korlátlan számú célzás lehetséges, mindaddig, amíg az azt tápláló energiaforrás rendelkezésre áll. A tetszőleges szögben forgatható fegyverrel egyszerre tízesével közeledő rakéta is „leszedhető”, a levegőben felrobbantható. Ezzel ellentétben a Vaskupola Tamir rakétái egyenként több tízezer székelbe kerülnek.

Hátránya: hatótávolsága egyelőre nem több, mint 3-4 kilométer. De mindenképpen ez a jövő fegyvere. Néhány éven belül totális, százszázalékos légvédelmi kupolát képezhet Izrael fölött.

Adná a Jóisten, hogy eljönne egy olyan világ, amelyben a lézert és a technika egyéb áldásait csak békés célokra lehetne használni!

Halmos László

Itt a lehetőség a főrabbinátus hatalmának megtörésére

Nem csitul a főrabbi botránya

A Jerusalem Post egyik szerkesztőségi vezércikkében Jichák Joszef izraeli főrabbi lemondatását követeli, mert – érvel az újság – a bevándorlókra tett vállalhatatlan kijelentései miatt nem szolgálhatja tovább vallási vezetőként Izraelt. A botrányt a főrabbi azon megjegyzése okozta, amelyben izraeli állampolgárok százezreinek kérdőjelezte meg a zsidóságát pártpolitikai okok miatt.

Jichák Joszef *Fotó: Marc Israel Sellem /The Jerusalem Post*

„Itt a lehetőség Izrael politikai vezetői számára, hogy összefogjanak és megtörjék a főrabbinátus monopolhatalmát” – olvasható a Jerusalem Post szerkesztőségi vezércikkében. Mint a lap írja: „Amit Joszef mondott, az a végső indok arra, hogy a főrabbinátus megszűnjék, és az olyan rabbik, mint ő, ne kaphassanak tovább az államtól fizetést. Ha van a kormánynak méltósága, akkor elmozdítja Joszefet a pozíciójából, mert nem szolgálhat tovább Izrael főrabbijaként.”

Jichák Joszef szefárd főrabbit azért érik bírálatok a kormány és szinte mindegyik politikai erő részéről, mert egy beszédében a volt Szovjetunióból érkezett bevándorlókat gyalázta. Mint mondta, „a hazatérési törvény alapján gojok százezrei, tízezrei érkeztek Izraelbe. Sok nem zsidó él itt, köztük kommunisták, vallásellenesek és vallásgyűlölők, akik egyáltalán nem zsidók, hanem gojok, és olyan pártokra szavaznak, amelyek az ultraortodoxok és a vallás ellen bujtogatnak.” A főrabbi szerint „éppen azért engedték meg nekik, hogy bevándoroljanak Izraelbe, hogy ellensúlyt képezzenek az ultraortodoxok ellen”.

Az ügy olyan hatalmas hullámokat kavart, hogy **Benjámin Netanjahu** ügyvivő miniszterelnök is megszólalt. A kormányfő a főrabbi megjegyzéseit felháborítónak és helytelennek nevezte, s hozzátette: „a volt Szovjetunióból érkezettek áldást jelentenek Izraelnek és a zsidó népnek, így kormányom továbbra is ottani testvéreink bevándorlásáért és befogadásáért dolgozik”.

Beni Ganz, a Kék-Fehér Párt vezetője szerint Jichák Joszef bocsánatkéréssel tartozik a szavai miatt. A főrabbi lemondását követeli **Avigdor Liberman**, a Jiszráél Beitenu párt vezetője, aki Jichák Joszef szavait antiszemitának és rasszistának minősítette.

A 11. parancsolat

Marian Turski beszéde

A Nemzetközi Holokauszt Emléknapon Auschwitz-Birkenauban elmondott beszédnek a Polityka c. lengyel hetilapban megjelent kivonata. Ne legyetek közömbösek – szólított fel Marian Turski volt auschwitzi fogoly, aki részt vett az Auschwitz-Birkenau tábor felszabadításának 75. évfordulója alkalmából tartott ünnepségen.

Marian Turski 1926. június 26-án született a mai Litvániában levő Druskiennikiben. 1942-től az akkor Litzmannstadtnak nevezett Lódz gettójában élt. 1944 augusztusában deportálták az auschwitzi koncentrációs táborba. 1945 tavaszán túlélte a koncentrációs tábor volt foglyainak Auschwitzból Buchenwaldba tartó halálmenetét. 1958-tól a Polityka történelmi rovatának vezetője. Aktív résztvevője számos zsidó szervezetnek. 2009-től a Lengyel Zsidók Történeti Múzeuma tanácsának elnöke.

Tisztelt egybegyűltek, barátaim, egyike vagyok a ma még élő keveseknek, akik a felszabadítás előtti csaknem utolsó pillanatig ezen a helyen voltak. Január 18-án kezdődött az auschwitzi táborból való ún. evakuálásom, amely hat és fél nappal később rabtársaim több mint fele számára halálmenetnek bizonyult. Együtt voltunk a 600 fős oszlopban. A következő évfordulót minden valószínűség szerint már nem érem meg. Ilyen az emberi törvény.

Ezért bocsássátok meg nekem, hogy abban, amiről beszélek, lesz egy kis meghatódottság. Az, amiről beszélni szeretnék, elsősorban a lányomnak, a leányunokámnak szól, akinek köszönöm, hogy itt van a teremben, a fiúunokámnak: azokra gondolok, akik a lányom, az unokáim kortársai, azaz az új nemzedékre, különösen a legifjabbakra, az egészen fiatalokra, akik még náluk is fiatalabbak.

Amikor kitört a világháború, tizenéves voltam. Az apám katona volt, és súlyos tüdőlövést kapott. Ez családom drámája volt. Anyám a lengyel–litván–belorusz határvidékről származott, amit elöntöttek a hadseregek, oda-vissza mozogtak, raboltak, erőszakoskodtak, falvakat gyújtottak fel, hogy semmi se maradjon azoknak, akik utánuk jönnek. Mondhatom tehát, első kézből tudtam, apámtól és anyámtól, mi a háború. De mindannak ellenére, hogy az csak 20, 25 éve volt, olyan távolinak tűnt, akár a 19. századi lengyel felkelések, vagy a francia forradalom.

Amikor ma fiatalokkal találkozom, tisztában vagyok azzal, hogy 75 év után kissé unják ezt a témát: a háborút, a holokausztot, a soát, az emberirtást. Megértem őket. Ezért megígérem, fiatalok, hogy nem a szenvedéseimről mesélek. Nem mesélek nektek arról, mit éltem át, az én két halálmenetemről, arról, hogy amikor véget ért a háború, 32 kilósan a kimerültség és az élet végén jártam. Nem mesélek arról, ami a legrosszabb volt, azaz a hozzám legközelebb állóktól való elválásról, amikor a szelektálás után megérzed, mi vár rájuk. Nem, nem fogok erről beszélni. A lányom nemzedékével és az unokáim nemzedékével róluk magukról szeretnék beszélni.

Látom, itt van velünk Ausztria elnöke, Alexander Van der Bellen úr. Emlékszik ugye, elnök úr, amikor fogadott engem és a Nemzetközi Auschwitz Bizottság vezetőségét, és azokról az időkről beszéltünk? Ön a következő megfogalmazást használta: „Auschwitz ist nicht vom Himmel gefallen." Auschwitz nem az égből pottyant le. Azt mondhatnám, ahogy nálunk mondják: ez nyilvánvaló evidencia.

Hát persze hogy nem az égből pottyant le. Banális állításnak tűnhet, de mély és a megértéshez nagyon fontos gondolati rövidítés van benne. Menjünk vissza egy pillanatra gondolatban, képzeletben a harmincas évek Berlinjébe. Majdnem a város közepén vagyunk. A kerület neve: Bayerisches Viertel, Bajor kerület. Három megállóra a Kuddamtól, a Zootól. Ahol ma a metróállomás van, ott van a Bayerischer Park, a Bajor park. És ezeknek a korai 30-as éveknek egy napján a padokon felirat jelenik meg: „Zsidóknak tilos ezekre a padokra ülni." Azt mondhatnánk: ez kellemetlen, nem fair, nem oké, de végül is annyi pad van a környéken, le lehet valahova máshova ülni, nem egy szerencsétlenség.

Ebben a kerületben zsidó származású német értelmiségiek laktak. Albert Einstein, a Nobel-díjas Nelly Sachs, a gyáros politikus, Walther Rathenau külügyminiszter. Aztán az uszodában megjelent egy felirat: „Zsidóknak ebbe az uszodába tilos a belépés." Megint azt mondhatjuk: ez nem valami kellemes, de Berlinben annyi a hely, ahol fürödni lehet, annyi a tó, a csatorna, csaknem mint Velencében, tehát lehet valahol másutt.

Ezzel egy időben valahol megjelenik egy felirat: „Zsidók nem lehetnek német énekes szervezetek tagjai." Na és? Énekelni, zenélni akarnak, jöjjenek össze valahol külön énekelni. Aztán megjelenik a felirat és a parancs: „Zsidó, nem árja gyerekek nem játszhatnak német, árja gyerekekkel." Majd magukban fognak játszani. Aztán megjelenik a felirat: „Zsidóknak kenyeret és élelmiszert csak 17 óra után árusítunk." Ez egy kis nehézséget okoz, mert kisebb a választék, de végtére is 17 óra után is lehet vásárolni.

Vigyázat, vigyázat! Kezdjük magunkévá tenni a gondolatot, hogy ki lehet valakit rekeszteni, hogy meg lehet valakit bélyegezni, hogy ki lehet valakit iktatni. És ily módon lassacskán, fokozatosan, nap nap után kezdenek az emberek ezzel azonosulni. Az áldozatok, a pribékek és a tanúk, azok, akiket úgy nevezünk: bystanders *(passzív szemlélők. A szerk.)* – kezdenek hozzászokni a gondolathoz és az eszméhez, hogy az a kisebbség, amelyik Einsteint, Nelly Sachsot, Heinrich Heinét, a Mendelssohnokat adta, valami más, hogy ki lehet lökni őket a társadalomból, hogy ezek idegen emberek, hogy ezek olyanok, akik fertőzést, ragályt terjesztenek. Ez már borzalmas, veszélyes. Ez a kezdete annak, ami egy pillanattal később bekövetkezhet.

Az akkori hatalom egyfelől ügyes politikát folytat, mert pl. teljesíti a munkások követelését. Május elsejét Németországban soha nem ünnepelték – ők akarják? Kérem, csak tessék. A munkaszüneti napon bevezetik a Kraft durch Freudét („örömben az erő"). Ez tehát a munkásünnep eleme. Felülkerekedhetnek a munkanélküliségen. Játszhatnak a nemzeti méltóság húrjain: „Németek, emelkedjetek fel Versailles szégyenéből. Térjen vissza a büszkeségetek." És ez a hatalom egyszersmind látja, hogy ezeket az embereket lassan eluralja az érzéketlenség, a közömbösség. Megszűnnek reagálni a rosszra. És akkor a hatalom megengedheti magának, hogy felgyorsítsa a rossz folyamatokat.

És aztán hirtelen bekövetkezik: a zsidók munkába való felvételének tilalma, az emigrálás tilalma. Aztán gyorsan megtörténik a gettóba küldésük: Rigába, Kownóba, az én gettómba, a lódzi gettóba, Litzmannstadtba. A többséget innen aztán továbbküldik Kulmhofba, a Ner melletti Chelmnóba, ahol aztán teherautó-üzemanyaggázzal legyilkolják őket, a többieket meg Auschwitzba, ahol modern gázkamrákban ciklon B-vel gyilkolják le őket. És itt bizonyosodik be, amit az elnök úr mondott: „Auschwitz nem hirtelen potytyant le az égből." Auschwitz kis léptekkel menegetett, lépegetett, közeledett, míg meg nem történt, ami itt bekövetkezett.

Lányom, unokám, lányomnak kortársai, unokám kortársai – lehet, hogy nem ismeritek Primo Levi nevét. Primo Levi volt ennek a tábornak az egyik leghíresebb foglya. Primo Levi egykor a következőket fogalmazta meg: „Ez megtörtént, ami azt jelenti, hogy megtörténhet. Ez azt jelenti, hogy ez mindenütt, az egész világon megtörténhet."

Megosztom veletek egy saját emlékemet: 1965-ben az Amerikai Egyesült Államokban voltam ösztöndíjjal. Akkor volt a tetőpontján az emberi jogokért, a polgárjogokért, az afroamerikai lakosság jogaiért zajló küzdelem. Volt szerencsém részt venni Martin Luther Kinggel a Selma városából Montgomerybe tartó menetelésen. És akkor az emberek, amikor megtudták, hogy Auschwitzban voltam, megkérdeztek: „Mit gondolsz, ilyesmi biztos csak Németországban történhetett meg? Előfordulhatott volna máshol is?" És én azt mondtam nekik: „Ez nálatok is megtörténhet. Ha megtörik a polgárjogokat, ha nem értékelik a kisebbség jogait, ha azokat likvidálják. Ha a jog meginog, ahogy az megtörtént Selmában, akkor ez bekövetkezhet." Mit lehet tenni? Ti magatok, mondtam nekik, ha képesek vagytok megvédeni az alkotmányt, a jogaitokat, a demokratikus rendeteket, megvédve a kisebbségi jogokat – akkor legyőzhetitek.

Mi Európában többségében a zsidó-keresztény hagyományokból eredünk. Hívők és nem hívők egyaránt civilizációs kánonjukként fogadják el a tízparancsolatot. Roman Kent barátom, a Nemzetközi Auschwitz Bizottság elnöke, aki öt évvel ezelőtt, az előző jubileum alkalmából beszélt ezen a helyen, ma nem tudott iderepülni. Ő találta ki a 11. parancsolatot, amely a soá, a holokauszt, a megvetés szörnyű korának a tapasztalata. Így hangzik: ne légy közömbös!

És ezt szeretném mondani a lányomnak, ezt szeretném mondani az unokáimnak. A lányom, az unokáim kortársainak, lakjanak bárhol: Lengyelországban, Izraelben, Amerikában, Nyugat-Európában, Kelet-Európában. Ez nagyon fontos. Ne legyetek közömbösek, ha történelmi hazugságokat láttok. Ne legyetek közömbösek, amikor azt látjátok, hogy a múltat beleerőltetik a politika aktuális szükségleteibe. Ne legyetek közömbösek, amikor bármilyen kisebbséget diszkriminálnak. A demokrácia lényege, hogy a többség kormányoz, de a demokrácia azon alapul, hogy a kisebbség jogait meg kell védeni. Ne legyetek közömbösek, amikor akármelyik hatalom megsérti a már meglevő, elfogadott társadalmi megállapodást. Legyetek hűek a parancsolathoz. A tizenegyedik parancsolathoz: ne légy közömbös!

Mert ha az leszel, még körül sem nézhettek, amikor rátok, az utódaitokra, hirtelen lepottyan az égből valamilyen Auschwitz.

(Ford. Hárs Gábor)

A nyilasok és az amerikaiak is megdézsmálták a második „aranyvonat" tartalmát

75 éve, 1945. január 23-án hagyta el Magyarországot a második „aranyvonat", amely túlnyomó többségében a deportált zsidóktól a magyar hatóságok által elkobzott javakat szállította nyugatra.

A második világháború utolsó hónapjaiban a közeledő szovjet csapatok elől az ország értékeit vasúton menekítették nyugat felé, ezeket a szerelvényeket emlegették később „aranyvonatként".

Az első aranyvonaton a jegybank 29 tonna aranya, valuta- és részvényállománya mellett a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank aranykincsét, közgyűjtemények (Országos Széchényi Könyvtár, Magyar Tudományos Akadémia) értékeit, többek között Mátyás király Corvináit és a méteretalon platinarudat, valamint állami kezelésű letétállományokat, köztük zsidó eredetű vagyont is elszállítottak.

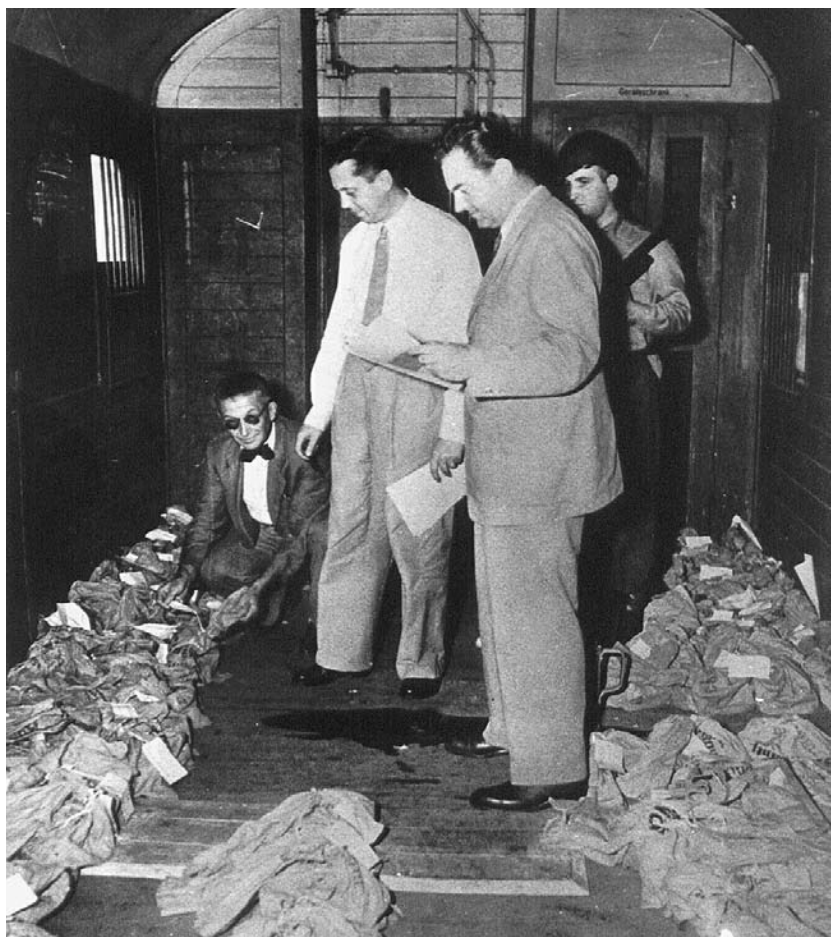

Amerikai tisztviselők felmérik az egyik aranyvonatban talált kincseket

Forrás: cultura.hu

Ezek a kincsek két részletben hagyták el az országot, az első szerelvény 1945. január 17-én, a második január 23-án indult a fertőbozi vasútállomásról. A vonatokon utazott a jegybank 230 tisztviselője és családjuk is, összesen csaknem hétszáz ember.

A rakományt Bécsújhelyen megerősített német őrség várta, a végállomás a közép-ausztriai Spital am Pyhrn kisváros lett. A vasútállomásról szánkókon a helyi kolostori kriptába vitték a 600 ládányi aranykészletet és a bankjegyeket, valamint az iratokat.

Spitalt az amerikai hadsereg szabadította fel 1945. május 7-én, egy héttel később az értékeket négy banki tisztségviselő kíséretével Frankfurt am Mainba szállították.

Az ausztriai amerikai katonai kormányzat Quandt Richárdot, az MNB egykori vezérigazgatóját bízta meg a bizalmi vagyongondnoki teendők ellátásával.

Nagy Ferenc miniszterelnök 1946 júniusában Washingtonban megállapodott az amerikai kormánnyal a jegybank aranykészletének és más értékeknek a visszaadásáról.

A 2696 aranyrúd és a 40 zsák érme augusztus 6-án érkezett Magyarországra, ez lett az augusztus 1-jén bevezetett új fizetőeszköz, a forint fedezete; később a múzeumi kincsek zöme is hazakerült.

A másik aranyvonat túlnyomó többségében a deportált zsidóktól a magyar hatóságok által elkobzott javakat szállította. A kincseket, műkincseket előbb Zirc közelében, majd a Sopron melletti Brennbergbányán gyűjtötték össze.

A koncentráció felügyeletével megbízott nyilas kormánybiztos, Toldy Árpád nyugalmazott csendőr ezredes saját egzisztenciáját akarta megalapozni, ezért embereivel különválogatta a drágaköveket, ékszereket, és a Brennbergbányánál veszteglő vonatot otthagyva, teherautón Svájcba indult.

Toldyékat Nyugat-Ausztriában fogta el a francia hadsereg, a kincseket visszajuttatták Magyarországra.

Az aranyvonat, amelynek ideiglenes parancsnokává Avar László egykori zentai polgármestert nevezték ki, 1945. március 30-án indult Ausztriába. A rajta szállított értékek szinte sértetlenül jutottak el május 16-án a Salzburg közeli Werfenbe, ahol néhány napig magyarok és amerikaiak közösen őrizték.

A magyar személyzetet ezután leparancsolták, s a szerelvény amerikai fennhatóság alatt júliusban érkezett meg Salzburgba. Itt amerikai főtisztek egész sora „igényelt" a magyar zsidók vagyontárgyai közül, a nyár folyamán több közlegény is betört a raktárba.

Az igazi problémát azonban az jelentette, hogy bár az amerikaiak természetesen pontosan tudták, honnan jött a vonat és kiknek az értékei vannak rajta, a vagyont „azonosítatlan eredetűnek" minősítették.

A szerelvényt a magyar kormány és a magyar zsidó szervezetek kérése ellenére sem voltak hajlandóak visszaküldeni, a magyar zsidók vagyonát az erőteljes nemzetközi tiltakozás ellenére az ENSZ Menekültügyi Szervezetének illetékességi körébe utalták.

Bill Clinton elnöksége idején, 1998-ban amerikai tényfeltáró bizottság állapította meg: a katonai hatóságok nem tulajdonítottak kellő fontosságot a zsidó vagyon tulajdonosaikhoz való visszajuttatásának, s a vonat kincseit ausztriai hadosztályuk megdézsmálta, az értékek egy része amerikai tábornokok lakásába került.

2001-ben holokauszttúlélők pert indítottak az amerikai kormány által visszatartott vagyonrész ügyében. A károsultak kárpótlására 2005-ben alapítványt hoztak létre, amelynek 25,5 millió dollár állt rendelkezésére az amerikai költségvetésből.

A pénzt a magyar holokauszttúlélőkről gondoskodó egyesült államokbeli, izraeli, magyar, kanadai és egyéb szervezetek között osztották szét. *(MTI)*

APRÓ-HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Licites eljárással eladó a Bp. III., Czetz János utcában lévő 30 m^2-es önálló garázs, 6.000.000 Ft induló-áron. Érdeklődni lehet munkaidőben a 06-30-217-3460 telefonszámon.

Sar-El önkéntes munka Izraelben! Csoport indul: március 1–12. Jelentkezés Deutsch Jánosnál: +36-20-233-8454, deutschjanos19@freemail.hu, vagy az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede u. 1.) minden kedden, 16–17 óra között.

Pedikűr-manikűr! Várjuk kedves vendégeinket a Lollo szalonban, a 1085 Bp., Gyulai Pál utca 6. szám alatt. Bejelentkezés: pedikűr, lábápolás: 06-30-210-3271; kézápolás, manikűr, műkörömépítés: 06-30-556-4696.

Órajavítás, faliórák felújítása garanciával. Jung Péter, VII., Garay u. 45. 06-70-505-5620, www.jungoras.hu

Idősgondozói munkát vállalok többéves németországi tapasztalattal. Megbízható, középkorú, kedves, empatikus készséggel rendelkező nő vagyok, nagyon szeretem az idős embereket. +36-30-817-9027, kurazsikft@gmail.com

Megbízható budapesti munkatársakat keresünk gyógyszertámogatási alapítvány létrehozásához, havonta maximum pár órás, kötetlen, díjazás nélküli munkákra. Telefon: (06-1) 321-3497, esti órákban.

73 éves, agilis, zenét, táncot, színházat, utazást kedvelő férfi jólelkű társát keresi 60-70 éves, budapesti hölgy személyében. 06-20-282-7808, a reggeli és az esti órákban.

Régiség, festmény, ékszer, hagyaték vétele a legmagasabb áron, azonnali készpénzfizetéssel. Kárai Galéria, 1077 Budapest, Wesselényi u. 9., a Dohány-zsinagóga mögött. Elérhetőségek: 06-1-344-2728, 06-20-924-5370, karaigaleria@karaigaleria.hu, 25 éve a magyar műkereskedelemben.

ÚJ ÉLET
a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@mazsihisz.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

„Azt mondják, hogy az életben az emberi kötelékek adják a zenét a szavakhoz.”

Negyedik alkalommal rendezte meg közösen a FIDA, a Hilfe und Hoffnung és a MAZS Alapítvány a Barátság Hídja Koncertet a magyarországi holokauszttúlélők számára az Uránia Filmszínházban.

A mára már hagyománnyá vált programot a FIDA önkénteseinek figyelmessége indította el, akiknek az volt a céljuk, hogy kifejezzék tiszteletüket a holokauszt túlélői iránt, és kedves gesztust tegyenek irányukba. A Barátság Hídja Koncertek célja, hogy hidat építsenek országok, vallások és kultúrák között a zenén keresztül. A mostani koncerten **Taly Shaul**, a MAZS Alapítvány igazgatója köszöntötte elsőként a vendégeket, aki beszédében felhívta a figyelmet az emberi kötelékek fontosságára és a barátság hídjának nemzeteken átívelő erejére, ami gyógyír az ellenségeskedésre**. Kardos Péter** főrabbi is élt beszédében a híd szimbolikus metaforájával, és az auschwitzi haláltábor és a budapesti gettó felszabadulásának 75. évfordulója alkalmából megemlékezett azokról az áldozatokról is, akiknek a soá idején a gyűlölet hídján kellett átmenniük. **Dr. Urkuti György**, Magyarország Finnországba akkreditált nagykövete, a rendezvény díszvendége hangsúlyozta a vallások és nemzetek közötti békesség elengedhetetlen fontosságát, és mélységes együttérzését és részvétét tolmácsolta a jelen lévő vendégek felé a holokauszt emberiesség ellen elkövetett szörnyűségei miatt, amikért nem lehet elégszer bocsánatot kérni.

A rendezvény további részében **Sanna Matienniemi** finn szopránnak és **Liviu Burznak**, a Bécsi Operaház basszistájának előadásában klasszikus operarészleteket élvezhettek a vendégek. Az énekeseket zongorán **Lee Seul** kísérte, aki szintén a Bécsi Operaházból érkezett hozzánk.

A koncert több mint 300 meghívottnak szerzett csodálatos élményt.

A MAZS Alapítvány és munkatársai hálásak mind a FIDA, mind pedig a Hilfe und Hoffnung szervezeteknek, amiért minden évben fáradhatatlan elkötelezettséggel szervezik a Barátság Hídja koncerteket, és segítik a MAZS Alapítványt önkéntes munkájukkal vagy adományaikkal.

***

A FIDA finn fejlesztési szervezet 50 országban dolgozik azzal a céllal, hogy segítse a nyomorban élő, sérülékeny közösségek tagjait – különösen a gyerekeket – szerte a világban. Finnországban óriási, 25 üzletes használtcikk-hálózatáról ismert, s az újrahasznosítás úttörőjeként 1979-ben megnyitotta első adományboltját is Helsinkiben.

A Hilfe und Hoffnung szervezetet Eeva-Elisheva és Berti Huber-Huber emlékére alapították, utódaik az általuk megálmodott jótékonysági missziót folytatják a romániai, ukrán és magyar zsidó közösségek megsegítésére.

mazs.hu

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Febr. 21.	Szombat reggel Febr. 22.	Péntek este Febr. 28.	Szombat reggel Febr. 29.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.00	10.00	18.00	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Thököly út 83.	17.30	9.30	17.30	9.30
Hunyadi tér 3.	18.00	10.00	18.00	10.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	17.00	8.00	17.10	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	17.00	8.00	16.50	8.00
Kórház (Amerikai u. 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	17.00	9.00	17.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	17.00	9.00	17.15	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		9.30		9.30
Pesterzsébet (Vörösmarty u. 8.)	17.00		17.00	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	17.00		17.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	17.00	8.00	17.00	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	17.00	8.00	17.00	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	16.45	8.00	17.00	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	17.30	8.30	16.45	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	

NAPTÁR

Február 21. péntek	Svát 26.	Gyertyagyújtás 4.57
Február 22. szombat	Svát 27.	Szombat kimenetele 6.04 Újholdhirdetés
Február 24. hétfő	Svát 29.	Jajm kippur kóton
Február 25–26. kedd–szerda	Svát 30. – Ádár 1.	Újhold
Február 28. péntek	Ádár 3.	Gyertyagyújtás 5.08
Február 29. szombat	Ádár 4.	Szombat kimenetele 6.14

Olvasói levelek

Zuglói csodák

Szeretném kifejezni őszinte gratulációmat felújított zsinagógájukhoz. Nagyon jól éreztem magam legutóbb a sábbátfogadáson, és igen kedvező benyomást tett rám az ottani hitélet.

Most egy 21. századi ékszerdoboz látható ott, ahol egy éve még romokban álló templom volt elszenesedett falakkal.

Pont hatvan éve a Thökölyben volt a felavatásom, felelevenednek emlékek gyerekkorom talmud-tóráiról, szavalóversenyeiről. Eszembe jutnak nevek is: Kulcsár testvérek, Erdős Gyuri, Jellinek lányok, Fribert lányok, Vadász Évi, Szántó Andris, Bermann Ottó és még sokan mások.

Nem feledem Schück, Raj és Singer rabbikat, Tordai kántort és Kerekes Béla kóruspartneremet.

Krimibe illő események is történtek. Az akkori Hitközség eladta volna a zsinagógát a Görögkatolikus Egyháznak. A papok meg is jelentek a helyszínen felmérés céljából. A körzet akkori vezetője és apám az éj leple alatt felkeresték dr. Szénási legfőbb ügyészt, akinek a felesége zsidó volt. Szerencsére a templomot sikerült megmenteni. A Síp utcai hitközségi elnök viszont megfenyegette apámékat, hogy internáltatni fogja őket.

A másik krimi az volt, hogy a 67-es izraeli háború után többünket letartóztattak egyesülési joggal való visszaélés vádjával, mert 20-30 fiatal volt jelen a szombati találkozókon.

Még egyszer szeretném hálámat és tiszteletemet kifejezni a BZSH-nak, Kardos főrabbi úrnak és a körzetnek, hogy ott lehettem náluk.

Halmos Gábor

Kirobbanó sikert aratott a Müpában közösségünk tagja

Különös büszkeség töltötte el az alföldi zsidóság minden tagjának szívét a közelmúltban.

Dr. Molnár András

A Budapesti Fesztiválzenekar és a Művészetek Palotája először hirdette meg karmesterversenyét olyan pályázóknak, akik nem folytattak ilyen tanulmányokat, és sohasem vezényeltek még zenekart.

A több mint 100 versenyző közül egy háromtagú zsűri választotta ki azt a 4 személyt, akik felléphettek a Müpában, és ezzel régi álmukat valósították meg.

Csoda volt számukra, hogy Magyarország egyik legnagyobb koncerttermében vezényelhették a Budapesti Fesztiválzenekart, amelyet a világ 10 legjobb együttese között tartanak számon, és már megszámlálhatatlan alkalommal bizonyították Budapesten és a világ leghíresebb hangversenyközpontjaiban kiváló művészi kvalitásaikat.

Beethoven VII. szimfóniájának egy-egy tételét vezényelte a kiválasztott 4 karmester, közöttük dr. Molnár András kecskeméti jogász, aki szinte minden zsinagógai rendezvényünkön részt vesz.

Neki valóban gyermekkori álma valósult meg, és amikor fellépett a második tételhez a karmesteri pulpitusra, mindenki érezte a halálos csendben a múzsák csodálatos jelenlétét.

Kotta nélkül, rendkívül pontosan, nagy átéléssel vezényelt, kezének minden mozdulatát, testének minden rezdülését áthatotta a zene, és ezt az ihletettségét sikerült átadnia a zenekarnak, akik hűen tolmácsolták irányításával a muzsika hangjait.

Ha Beethoven hallotta, látta volna ezt, elégedetten dől hátra székében.

A VII. szimfónia által közvetített öröm, az élet igenlése, az emberek iránti szeretet áradása mind-mind benne volt e csodálatos produkcióban.

A közönség soraiban helyet foglaltak a családtagok, a régi ismerősök, barátok, köztük a zsidó közösség tagjai és vezetői. A tétel végén hangos ováció és szűnni nem akaró tapsvihar jutalmazta a kiváló karmestert.

Mázel tov, Maestro Molnár! Kívánjuk, hogy az Örökkévaló segedelmével minden álmod ugyanígy valósuljon meg!

Muszikolog hanagykőrös

Halálozás

Hátszegi Gábort, Gábriel Ben Menáchem Reuvent, az újpesti közösség oszlopos tagját Szerdócz Ervin rabbi és Fekete László főkántor búcsúztatta a Kozma utcai sírkertben.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett Édesanyánk, Mátrai Imréné (született Friedmann Erzsébet) életének 102. évében elhunyt. Felejthetetlen halottunktól a Kozma utcai temetőben vettünk végső búcsút. Drága emlékét kegyelettel megőrzik: leányai, unokái, dédunokái, valamint mindazok, akik ismerték és szerették.

Hírek, események röviden

– 1%. Kérjük, segítse személyi jövedelemadója 1%-ával a már igen idős (85 év feletti) Jad Vasem-kitüntetetteket, akik 1944-ben életük kockáztatásával mentették a zsidó üldözötteket. Köszönjük támogatását. Igaz Emberekért Alapítvány. Adószámunk: 18040094-1-42.

A **Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány** köszönetet mond mindazoknak, akik a 2018. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére felajánlották. Az így kapott 116.339 Ft-ot a veszprémi zsidóság történetéről szóló kötet nyomdai és könyvbemutatói költségeire fordítjuk, a kuratórium döntése alapján. Reméljük, hogy a 2019. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: **18927467-1-19**.

– Helyesbítés. Előző számunkban az „…és megemlékezés a helyszínen” című cikkben Bánki Miklós neve sajnálatos módon Bánki Lászlóként szerepelt. Az elírásért az érintettől és olvasóinktól elnézést kérünk.

Mojzes Ivrat rovata

Magamról

A napokban mentem a Westend felé. Hiába no, ha az embernek van némi pénze, azt gyorsan el kell költeni, meg hát kellene már egy rendes fülhallgató az okos(talan) telefonkámhoz, hogy zene is legyen, ne csak duma... Na ja!

Meglehetősen hideg volt, de én (csak azért is) azt a jó kis hegedűsaháztetõn típusú sapkát hordom (persze mínusz tízig, aztán már én is áttérek a fülbehúzósba). Szóval ballagtam, oszt látom, hogy néhány szemből jövő tini nagyon néz. Mi a fene?! Megigazítottam a nyakkendőmet (sál óne!), de aztán ahogy jönnek, hallom, mondja az egyik: „Nézd a rohadt zsidóját! ". Nu erre kihúztam magam, és odaszóltam: „Az bizony!" Hát erre elhallgattak, én meg büszkén mentem tovább a pénzköltekezőbe.

A beszélgetés fontosságáról

Két ember beszélget az utcán, az egyik talán én vagyok (a másik talán te).

Már jó ideje beszélgetnek, de valahogy nemigen jutnak dűlőre. Láthatóan komolyan veszik, de azért láthatóan élvezik is. Felváltva, de mindketten nagyon mondják a magukét, még a kezükkel is hadonásznak. Akár azt is lehetne hinni, hogy veszekednek, vagy legalábbis mérgesek egymásra, de (amúgy szúrós nézésű) szemük sarka általában gúnyosan nevetős. Valami elvont dologról beszélhetnek, mert amikor az egyik beszél, akkor a másik tekintete elréved, erősen koncentrál, keresi a pontot, ahol meg tudja fogni a másikat, aztán hirtelen felragyog, érzi, megtalálta a hibát a másik mondókájában, és alig tudja visszatartani magát, hogy közbe ne vágjon. A másik figyelmét ez nem is kerüli el, a háttérben gyorsan végigpörgeti a maga által elmondottakat, és rá is jön, mi villanyozta fel társát. Ajvé, hisz ez volt a csali, ezt szándékosan túlhangsúlyozta, hogy aztán a legfontosabb érvével ezt az állítást majd egyszerű mellékkövetkezményként származtassa. A másik erről persze mit sem tudva, vigyorgósan nagyokat bólogat, „csak mondjad, csak mondjad, de aztán én jövök!", gondolja magában.

*

Két ember beszélget az utcán, az egyik talán én vagyok (a másik talán te).

Közben persze mászkálnak körülöttük az emberek, ki sietősen, ki ráérősebben, a kirakatokat nézegetve. Egy fehér prémgalléros hölgy a feltupírozott, szintén fehér kiskutyáját sétáltatja, amelyik apró lábait fürgén kapkodva szagolgat jobbra-balra, póráza bele is gabalyodik az egyik beszélgető bokájába. Az – miközben hevesen gesztikulál – ide-oda lépeget, hogy kikecmeregjen a tekeredésből, vigyázva, hogy közben össze ne tapossa a kis dögöt, végül – szemét le nem véve a másikról! – bal kezével hámozza le a pórázt, valami elnézést is dünnyögve a mérges pillantású gazdának. A másik persze eközben kajánul figyeli beszélgetőpartnerének küzdelmét a pórázzal meg természetesen az általa felvetett iménti érvvel, örömmel érzékelve a megosztott figyelem hatására beugrott egy-két hibát a gondolatmenetben.

*

Két ember beszélget az utcán, az egyik talán én vagyok (a másik talán te).

Elég absztrakt dologról beszélhetnek, mivel nem nagyon zavartatják magukat a forgalmas utcától. Oda se bittyentenek annak a szakadt külsejű férfinak, aki egy szál újságjának eladása ürügyén folytat szisztematikus koldulást, és persze már messziről kifigyelte őket. Odaérve kínálgatja is portékáját, hivatkozva beteg gyerekére, és rázza a néhány aprót már tartalmazó tejfölösdobozát. Persze jó darabig hiába, ám azért kitartóan kántálva a magáét. Aztán az éppen beszélő egy kis időnyerés érdekében, hogy bonyolult gondolatmenetét összeszedhesse, odafordul hozzá, és mosolygósan, „köszönjük, de ez a szám már megvan" megjegyzéssel hárítja el a szerencsétlent, majd rátalálva a megfelelő érvre, csillogó szemmel tovább magyaráz.

*

Két ember beszélget az utcán, az egyik talán én vagyok (a másik talán te).

Az emberi létezés körülményeiről meg a felelősségvállalásról elmélkednek, jól láthatóan elrugaszkodva a hétköznapi élet viszonyaitól. Az egyik időnként olyanokat mond, hogy „bizonyára", meg „lett légyen", amin a másik persze jókat somolyog, ő viszont néha olyan bonyolult körmondatokat kanyarít, hogy maga is alig talál ki belőlük. Tulajdonképpen fölöttébb unalmas ez az egész beszélgetés, aligha lehetne bárkit is találni, aki akár csak egy darabig is elhallgatná. „Sima süketelés", mondhatnák, vagy: „szörnyen csavarják a szót". Ők maguk azonban láthatóan élvezik, miközben mindketten meg vannak győződve arról, hogy néhány percen belül befejezik, hiszen a másiknak már egyetlen komolyan vehető új érve sincs.

*

Két ember beszélget az utcán, az egyik talán én vagyok (a másik talán te).

Az utca végén valami nagyobb csoportosulás tűnik fel. Előbb az veszi észre, aki megbízható történelmi ismereteire alapozva, éppen az erőszak elkerülésének lehetőségéről érvel, az emberi kultúra és a demokrácia egyik legnagyobb értékeként emlegetve a szólás és a véleménynyilvánítás szabadságát. A másik erre, szintén történelmi példák alapján, a kimondott szónak a szabad és szuverén akaratot befolyásoló hatásaira hivatkozik. Közben már ő is észreveszi a sávos zászlókat lengetők katonás alakzatát. További érvelésében a tudatmanipulációs technikákat elemzi igen vehemens módon. Külön kitér például arra, hogy éppen emiatt (vagyishogy a tudatmanipuláció elkerülése érdekében) már a reklámokból is kitiltottak bizonyos fordulatokat, hivatkozásokat. A dolgok magától értetődőként való beállítása ugyanis az átlagos hallgató tudatos („kontrollált") figyelmét elkerüli, csak a látványos következményre figyel, és ily módon maga sem veszi észre, hogy egyes sugalmazott állítások „beleégtek" gondolkodási sémáiba. E gondolatmenet egy lélegzetvételnyi szünetére lecsapva, partnere szinte kiabálva teszi fel a kérdést (ahogy mondja, „a kérdések kérdését"), hogy vajon az érvek vagy a vitaképesség hiánya, netán a lustaság kielégítően indokolná „ezen" alapvető emberi jogok korlátozását? Vajon a másiknak kétségei volnának afelől, hogy megfelelő felkészültséggel és igenis a szó meggyőző erejével a legembertelenebb eszmék is legyőzhetők? Most már hallani is a menetelők ütemes csizmacsattogását. „Még hogy kérdések kérdése", hangzik kacagósan, „meg vitakészség!", „talán te a hurrikánnal is leállnál vitatkozni azon az alapon, hogy semmi ráció sincs a házak ledöntésében, a fák kicsavarásában?! És vajon az emberi méltósághoz való jog nem összemérhető a véleménynyilvánítás jogával?" Most már mindketten jól kivehették a katonásan vonulók büszke tekintetét, az egyszerre mozduló bakancsok villogását. „Soha semmilyen körülmények közt nem szabad visszalépni!", hangzik. „Emberi mivoltunk megőrzése lehet csak az egyetlen válasz!" A szép szál legények masírozó menete már csak kétháznyira van tőlük. „Na ja! És mit csinálsz, ha a te szép demokratikus rendszeredben szép demokratikus módon átveszik a hatalmat, utána pedig szép demokratikusan, többségi szavazással sorra megszüntetik az összes demokratikus jogszabályt?" Már csak egy háztömbnyire a csattogás, ám ők nem mozdulnak. De hát hogy is mehetnének, hiszen a vita még egyáltalán nincs befejezve. Fogós kérdéshez jutottak, a történelmi példák túl kézenfekvőek és emlékezetesek mindkettőjüknek. „Nu, hát akkor szépen felülnék az első gépre családostul, oszt itt hagynám az egész kócerájt, hadd főjenek a levükben!" A büszke gárda már csak pár lépésre van tőlük. Az utca kiürült. A néhány lézengő oldalra húzódik, csak ők állnak ott, hevesen gesztikulálva, időnként felkacagva (a másik érvének gyermekdedségén), ám arrébb nem mennének egy tapodtat sem. Egyszerűen nem mehetnek. Hiszen ők beszélgetnek, sőt éppen a beszélgetőkről beszélgetnek. Arról, hogy akik beszélgetnek, ott maradhassanak, ahol vannak, amíg csak véget nem ér a beszélgetés, és a beszélgetés csak akkor érhessen véget, ha a beszélgetők úgy érzik, hogy mindent elmondtak egymásnak, ami fontos. Mert csak ez fontos, ez a beszélgetés, mert mi értelme bárminek is, ha ezt a beszélgetést félbe kellene szakítaniuk, pusztán csak azért, mert néhányan nem szeretnek beszélgetni, hiszen annyi érdekes, megbeszélni való dolog van a világon, és ez a világ (???)

Aleksandar Vucic a szerb elnöki rezidenciára a nemzeti lobogó mellé sárga alapú Dávid-csillagos zászlót tűzetett ki, amelyen a jude (zsidó) felirat is olvasható. A zászló azt a sárga csillagot jelképezi, amelyet a zsidóknak kellett viselniük a holokauszt idején. Vucic a Twitteren osztotta meg a fotót, amihez a következő kommentárt fűzte: „Ez a jelkép a nácik által a zsidó nép elpusztítására tett kísérlet szimbóluma volt. Ma ez a tisztelet jelképe. 75 évvel később. Soha többé."

Orgia

ÖNINTERJÚ

– Na, rabbi úr! Csak nem?

– Részben igen! A rómaiak ugyanis étkezéseiket időnként orgiával kötötték össze, amely úgy kezdődött, hogy a kerevetre dőlve könyököltek. Ezt utánozzuk széderen – de csak ennyit az orgiából!

– És most mi az apropó! Csak nem melléküzemágat akar rabbi úr csinálni Zuglóban?

– Természetesen nem szándékozom kuplerájt nyitni!

– Hát akkor?

– Az apropó egy korábban megjelent könyv, aminek Orgia a címe, és a budai nyilasok rémuralmát örökíti meg az író!

– És?

– És ezt az írót meginterjúvolta a HVG!

– És mit mondott?

– Amikor megkérdezték tőle, hogyan folytatódnak a megemlékezések, ha már minden túlélő elment, nagyon érdekeset válaszolt!

– Konkrétan?

– Hát azt, hogy jobb lesz majd nélkülük, mert amíg itt vannak, csak akadályozzák az emlékezést!

– Rabbi úr! Ez nagyon morbid! A holokausztból ne tessék viccet csinálni!

– Nem én csinálok! Csak megnéztem az interjút, pechemre pont a holokauszt nemzetközi emléknapján!

Kardos Péter

...és ideje van a nevetésnek

– Miért csalódtak 1968. augusztus 21-én a csehszlovák fociszurkolók?

– Mert a Fradit várták és a Honvéd jött.

***

1952. Gyárlátogatásra megy a miniszter, körbevezetik, mindent elmagyaráznak, minden csillog-villog, nagyon meg van elégedve. A végén már nem is tud mást kérdezni, mint hogy hányan dolgoznak az üzemben. A vállalat vezetői zavarba jönnek, topognak, majd az egyik zavartan kiböki:

– Hát… Nagyjából a fele.

***

Annak idején Kádár és Brezsnyev vitatkoztak, hogy melyik az erősebb: a bika vagy a tank. Kádár azt mondja, hogy a bika, Brezsnyev azt, hogy a tank. Nem tudják eldönteni, ezért egy próbában egyeznek meg.

Szembeállítanak egy magyar bikát és egy orosz tankot. A viadal kezdete előtt Kádár odamegy a bikához, és súg neki valamit. A bika pillanatok alatt összetiporja a tankot. Brezsnyev azt mondja:

– Hát ez szinte hihetetlen, ha nem látom, senkinek sem hittem volna el. De azért áruld már el, Jancsikám, mit súgtál a bikának?

– Csak annyit mondtam neki, hogy ezek vitték el 45-ben a teheneket...

SPÁNN GÁBOR

A nemzeti tréfli

Bemondta az internet (és ezzel már lenyúltam az egyik humorista páros jelenetkezdő mondatát), hogy jön kifelé a rendelet, miszerint biztosítva lesz, hogy magyar bélbe magyar disznóhús kerüljön. Mégpedig úgy, hogy a nagyobb kereskedőláncok húsboltjaiban kötelező lesz egy apró nemzeti zászlót tűzni valamennyi sertéshúsba. Először szöget ütött a fejembe, hogy vajon kinek és miért az jutott eszébe, hogy ausgetippelt a sertéscsülöknél nyugtatja meg a vevőt, hogy magyart eszik. Lassan már hozzászoktunk, hogy a krumpli, amit fogyasztunk, francia vagy lengyel, de egyben közös: készüljön belőle paprikás krumpli vagy rakott krumpli, ha nem esszük meg elég gyorsan, úgy beissza saját levét, hogy az lesz az érzésünk, ma panel van ebédre.

Úgy hírlik, hogy a hagymánk se a miénk, egyesek szerint Kínából, mások szerint még messzebbről importáljuk. Viszont minden hagyma Makón megáll picit pihenni, ahol is átcsomagolják piros-fehér-zöld szalagos papírba, és mire a piacra ér, az lesz ráírva: makói hagyma.

Nem azért mondom, de ha lenne egy kis humorérzékük, akkor azt írnák rá legalább, hogy makaói hagyma…

Ez a sertéshús-identifikálási roham nem megy a fejembe. Csak arra tudok gondolni, hogy valamelyik minisztériumban ülő polihisztor, Illetékes Elvtárs, akihez a kereskedelem tartozik, csupán egyetlen magyar operettet ismer, a Cigánybárót. Abban pedig Zsupán a belépőjében ezt énekli: „Már apró gyermekkorban/Csak sertések közt voltam." Na erre úgy döntött a helyettes államtitkár, hogy ha ezt színpadról így dalolják, akkor biztos a legfontosabb népeledel a disznóhús.

Nekünk, zsidóknak – már aki betartja vallásunk szabályait – ez nem okoz semmilyen problémát, mert a kóser konyha alapanyagai közé (még) nem vették fel a sertést.

Van az ismerőseim között egy hentes, aki most lépett be egy multi cég húsüzletébe, és élénk röhej közepette mondta nekem: Ha ezt a rendelkezést bevezetik, és az én cégem végre is hajtja, mondhatom, hogy tőkén szúrja az extraprofitot.

Látva értetlen arcomat, megmagyarázta: Ha nem tudnád, valamennyi húsneművel, míg a vágóhídról eljut a pultra, kedves ismeretlen kollégáim sokat bíbelődnek. Tudniillik útközben fárasztó kézimunkával agyoninjekciózzák csapvízzel, hogy többet nyomjon a méréskor. Na már most! Ha mi zászlót tűzünk bele, akkor ez a munka kárba vész, elfolyik a benne lévő víz, és a végén még odáig süllyed a magyar kereskedelem, hogy a vevő annyi húst kap, amennyit a mérleg mutat.

Megint okosabb lettem valamivel. Azt már én tettem hozzá, hogy groteszk helyzeteket is szülhet ez a zászlósdi. Mert pl. ha véletlenül Észak-Koreából importálunk sertéshúst, annak a zászlaját ha kitűzik, rajta a nagy vörös csillaggal, mehet a főnökség a sittre tiltott önkényuralmi jelkép használatáért.

Olvastam valahol, hogy miután a bevándorlás nyomán Izrael lakossága mára megkétszereződött, így élnek ott keresztények és ateisták is, és az ő számukra tenyésztenek disznót is. Na most ha a zsidó disznó olcsóbb, mint a koreai, és azt vesszük, akkor arra pedig Dávid-csillagos zászlót kell tenni? Azt pedig nálunk egyesek a zéró toleranciájú antiszemitizmus jegyében szívesen égetik. Ebben az esetben még az sem zavarná őket, hogy csak szívességet tesznek a hentesnek, ha a disznóhúst utánpörzsölik. Mi nem vezetünk kóser konyhát, de disznóhúst nem eszünk. Ezután úgy döntöttem, hogy nem fárasztom tovább amúgy is megkopott agysejtjeimet a zászlócska-marhasággal. Viszont úgy éreztem, hogy az én hentesemnek tartozom valami vigasztalással. Ezért annyit mondtam neki: Tudja mit, mester! Maga mindaddig ne rugózzon azon, hogy a disznóhúsba zászlócskát kell tűzni azért, hogy igazoljuk annak magyar származását, amíg azt is el nem rendelik, hogy ugyanezt kell megtenni a hentesekkel.